

ELŐFIZETÉS

HELYTARTÓ:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
- minden sorra egy sor 20 fillér.
- minden sorra egy sor 10 fillér.
- minden sorra egy sor 10 fillér.
Nyitólátó ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen
vasútiak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 307.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 32. m.
TELEFON-SZÁM: 141.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 2.

Mal számunk főbb közleményei:

Vezérórák: Ena királyasszony kézsókja.
A paktum hiteles szövege.
A városi ház irkell.
Az első föltételes ítélet.
Elhalasztották a Westinghouse-gyár alakuló közgyűlését.
Párny püspök és az asszonyok.
Mozgósítanak a Balkánon.
Látta-e már Budapestet éjjel?
A spanyol királyi pár Budapesten.
A zaklató adóprás.
Az öngyilkos Balogh temetése.
Anarkistázás Aradon.
Tárca: A mulató udvar.

Ena királyasszony kézsókja.

Arad, október 1

Fekete májak találhatnak csak kedvet abban, hogy Budapest kedvét rontsák: igaz, hogy nagysokára a magyar székváros is uralkodó látogatását kapta, de ez az uralkodó csak a spanyol király volt. A lekicsinylés nemcsak azért fér Tizenharmadik Alfonz mellé, mert az országa nem tartozik a nagyhatalmak közé, hanem elvesz a látogatás jelentőségéből, hogy a spanyol államérdekek semminő vonatkozásban nem lehetnek a magyar, igazában az osztrák-magyar érdekekkel. Se a balkán kérdésekben, se Bosznia annektálása ügyében, se a kereskedelmi szerződések dolgában nem lehet köze az ifjú Alfonzhoz, a minthogy nekünk se lehet beleszólásunk az ibériai félsziget-

nek semminő dolgaiba. Közösségünk se lehet más, legfőlebb a daliás mult, amelyről egyformán szólnak a hagyományaink. Az egyik ország uralkodójáról a világtörténelembe foglalták, hogy birodalmában sohase nyugszik le a nap. A másik országnak költője meg azt írta: Magyar tenger vizében hunyt el — észak, kelet s dél hulló csillaga.

Azóta nekünk nincs tengerünk, és Spanyolországnak nincs világot igázó hatalma. A két uralkodó csókjából nem cupant ki a világbéke hangja, pohárköszöntőkhöz nem fűznek széljegyzeteket a külpolitikusok. Nem volt az egyéb, mint Európa legöregebb és legfiatalabb uralkodójának találkozója. És a formások közé, a melyek a királylátogatás cerimóniáját megalkották, festői módon illeszkedett he a jelenet: a mikor a spanyol király felesége, a szép Battenberg Ena kezét csókolt Ferenc Józsefnek.

A diplomácia, a világsajtó, a külpolitika számára ez a kézsók lehetett a legkevesebb, a legjelentéktelenebb mozzanat a budapesti királylátogatásban. De a budapestieknek, meg nekünk, a többi magyaroknak, akik a rokonszenvünkből építettünk diadalkaput a spanyol királyi párnak (amely mindenestre olcsóbb a budapestinél) ez a kézsók adja meg a királylátogatásnak mámorító, üde hangulatát. A budapesti királylátogatás, a királyasszony kézsókja lehetett az utolsó morzsája az őszinteségnek, amely koronás fők között megmaradt. A világszínpadon nap-nap után látható, hogy egymással

versengő országok uralkodói nyájaskodva találkoznak; hogy szeretettől áradó pohárköszöntők nyomán a jegyzékváltások járnak, és hogy a külszínre barátságos tárgyalások alatt az ellentétes államérdekek kapnak össze az aranyos palotákban. Az annyira idillikus ischli találkozásról ép most derül ki, hogy az angol király azon állást foglalt Bosznia annektálásának terve ellen, amely sérthetné az angol király gyámoltjának, a török szultánnak érdekeit. És szólunk azokról a szerető pózokról, amelyeket Európa legnagyobb képmutatója, Vilmos császár szokott megcselekedni?

A spanyol király újat nem kísért semmi rejtett gondolat. Ez apasztotta talán a királylátogatás jelentőségét — a nehéz és diplomáciai dolgokban vigéckedő királyok csak Bécsben szoktak látogatásokat tenni! — de ez szebbé, közvetlenebbé tette. A két uralkodó személye megkapó alkalom a párhuzamokra. Az egyik, akinek országai érdekéből, hajtott vállal, az aggodor betegségei között is viselni kell a koronát; a másik, aki már a bába kezében is király volt és akinek az ifjúkor örömeiből egyszerre kellett átugorni az uralkodás gondjaiba és nagyképűségébe. És a kézsók, amelyet az üde királyasszony nyomott az öreg király katonakeztyűjére, mintha a fiatal, új Európa tiszteletét fejezte volna ki a nagy multak, nagy események fehérhaju hőse előtt. A császár-jubileumot nem mi ünnepeltük: annak hullámai kívül estek a mi földünkön, a mi szívünkön és mégis, a jubileum legszebb

A mulató udvar.

— Humoros följegyzések. —

Ma este bál volt Budavárban, a spanyol királyi pár tiszteletére. A bálra meghívták a minisztereket, diplomátákat és állami méltóságokat kívül a magyar társadalom előkelőségeit, az országgyűlés két házának tagjait, sőt ezuttal a sajtót is. A meghívó olyképen szólt, hogy a hölgyekre nézve kivágtott ruha, a férfiak megjelenésére nézve pedig „diszgyenruha vagy diszöltöny” kötelező. A képviselők közül többen érdeklődtek az iránt, hogy vajjon beillik-e ebbe a meghatározásba a szokásos estői frakköltözlet is? Nem akadt a társaságban, a hol ez szóba került, senki, aki biztos és határozott választ tudott volna adni arra a kérdésre: diszöltönynek tekinthető-e a frakk s el lehet-e menni frakkban az udvari bálra? Az egyik képviselő asután, történetesen találkozásán Széll Kálmánnal, az udvari élet és szokások régi és sokszoros ismerőjéről kértj fölvilágosítást és tanácsot. Széll Kálmán erre elmondotta a következő jóslat visszaemlékezést:

— Képviselő léteire bárki is elmehet frakkban az udvari bálra, nem fog szólni senki semmit; de ő azért nem ajánlja a frakkot. Mert úgy járhatna, mint ő járt egyszer Bécsben Ti-

ssa Kálmánnal, aki akkor már miniszterelnök volt. A hetvenes években történt, hogy egy hushagyó kedden, amikor Bécsben mindig szokott udvari bál lenni, valami fontos tárgyalás ott fogta őket — Tiszát és Széll Kálmánt — Bécsben. Tiszának nem lévén kedve elmenni a bálra, azt javasolta, hogy menítsék ki magukat, azaz, hogy nincs meg Bécsben a diszmagyar ruájuk. Ezt meg is tették. Beléptek a főudvarmesteri hivatalba, hogy engedelmet kérnek: a diszmagyar hiánya folytán a báiban meg nem jelenhetnek. Azt gondolták, ezzel végezték a báljal. De csakhamar megkapták azt az üzenetet, hogy a főudvarmester bejelentette az esetet a királynak s ő felsége azt mondta, hogy ha nincs diszmagyar, hát jöjjenek az urak frakkban. Ez üzenet folytán esteire természetesen frakkba bujnak s hárman — Tisz Kálmán és Széll Kálmán, Wenckheim Béla diszban — mentek a Buzgá. Megjegyzendő, hogy a meghívó akkor is úgy szólt, hogy a bálban vagy diszgyenruhát, vagy diszöltönyt kell viselni, de ott volt az a toldalék is: „a táncosok azonban frakkban jelennek meg.” A Buzgá lépcsőjéhez érve, Széll Kálmán megemlékezett erről a körülményről, Tiszához fordulva mondván:

— Ha csak beülök a táncosok közé, mert

fiatal ember vagyok, de mit fognak csinálni te veled?

Nevelgélve mentek föl a lépcsőre, a hol azonban egy udvari férfi csakugyan odaállt Tisz Kálmán elé, azaz a figyelmeztetéssel, hogy *csakis táncosok jelenhetnek meg frakkban*. A három miniszter egy pillanatig egymásra nézett, asután Wenckheim Béla szól a férfiak, hogy ne okoskodják, hiszen a magyar miniszterelnök áll előtte. Így asután bemehettek a bálba.

A király és a boldogult királyné is asután jött nevettek, a mikor meghallották a mulatósgos esetet.

Ezért nem ajánlja Széll Kálmán, hogy valaki frakkban menjen el az udvari bálra.

Es régi történet az udvari bálról. Ime itt van egy frissebb történet, amely Halász Lajos fiatal képviselővel esett meg.

Tegnap váratlanul élénk volt a budapesti függetlenségi párt nagyterme s Andrássy Gyula gróf megelőgedetten vezet körül a buzgó kurucok közt:

— Látom — mondta — hogy a párt melegen érdeklődik az általános választói jog iránt...

jelenete mintha a magyar fővárosban történt volna.

Egy árnya volt csak ennek a sugaras ünnepnek: az anarkista-rém. A spanyol föld legbujábbán termi a bombák eszelőseit, s ezért féltették a főváros mai ünnepét az anarkistáktól. Bizonyára több a félelem, s minden bizonynyal több a rendőri tulbuzgalom, mint a minő veszedelemről egyáltalán szó lehet. Nem történt semmi. A láprázatos, lelkesedéstől teli fogadtatás megesett anélkül, hogy a merényletnek gondolata zavarta volna. S remélhetőleg nem is fogja ilyesmi a főváros örömét szétűtni, s megmarad a diplomaták által lekicsinyelt királylátogatás legjobban emlékeztető jelenetének: a fiatal királyasszony, a ki az öreg király kezét megcsókolja.

+

A paktum hiteles szövege.

Még egy leleplezés? — Létszámemelés Bosznia miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

A választói reform meglepetésszerű közlése után most egy fővárosi lap a korona és a koalíciós kormány között létrejött megállapodást, az ugynevezett paktumot hozza nyilvánosságra. Szó szerint, még pedig hitelesnek jelzett magyar és német szövegben közli a paktum első két pontját, amelyek a katonai kérdésekre vonatkoznak. Ezekből azt a következtetést vonja le, hogy a *Wekerle-kormány* Bosznia annektálásának ügye alatt létszámemelést fog kérni a törvényhozástól.

Az újabb leleplezés, mely Az Újság mai számában jelent meg, itt következik:

Az a paktum, amelynek feltételeit a korona megállapította, a koalíció pedig elfogadta és a melynek alapján harmadfél évvel ezelőtt Kossuthék átvették a kormányzást, tudvalevően

Pedig a belügyminiszter tulmagasra takarékos a függetlenségi képviselőknek politikai hajlandóságát, mert nem az általános választói jog hozta a parlament színe elé azokat Budapestre, hanem — az udvari bál. Sokat várt azóta a világ, hogy Kossuth Lajos párja nem vett részt az udvari ceremóniákban. Most bezzeg csak egy futott Budapestre tömérdek képviselő, akik közül ketten azonban kínos megdöbbenéssel értesültek arról, hogy nem kaptak meghívót. Az egyik *Simkó József*, Oláhfalun követe, a másik *Halász Lajos*, az ugrai kerület fiatal és ambiciózus képviselője. Simkó vállat vont:

— Es csak tévedés, — mondta.

De nem is törődött a dologgal. Annál jobban boszantotta a tévedés Halászt.

— Es biztosan tendenciózus dolog, — mondta magából kikelve. A kabinetiroda szel fizet, hogy a Tisza István gróf kerületében választottak meg? Vagy talán politikai szereplésem szurt szemét? A liberalizmusom bántja az udvart?

Nem maradt a onban a tépelődésnél s megrekklamálta az elmaradt meghívólevelet. Est természetesen azonnal megküldték neki s így történt, hogy ma este egy dalás függetlenségi képviselővel több volt az udvari bálon, amit bizonyosan örömmel vettek tudomásul — a főhercegasszonyor.

ő: pontból áll. A paktum tartalma jórészt ismeretes, de az eredeti szöveget szóról szóra sehol se közzé tették eddig. Hogy ez miért nem történt meg, jóformán érthetetlen. Mődünkben van, hogy szó szerint közzé tegyük a paktum első két pontjának, köztük a létszámemelésre vonatkozó pontnak hiteles szövegét. Megjegyezzük, hogy a mi reprodukciónkban rendes betűvel szedett szöveg a paktum alapvázlata, a dőlt betűkkel szedett szöveg pedig, mely az eredeti kéziratban vörös tintával van aláírva, a tárgyalások során mint részletesebb magyarázat került az alap-szöveg mellé.

Az annyira titkolt német szöveg első két pontja szó szerint magyar fordításban ez:

I. Kormány.

1. A vezényleti és szolgálati nyelv kérdésének teljes kikapcsolása.

Ezzel kapcsolatban kormánynyilatkozat, melyben kifejezésre jutnak a nemzet alkotmányos jogai; ennek a nyilatkozatnak dolgában a kinevezendő kormányelnök előterjesztést tartozik tenni a felségének.

2. Indemnitás és az 1905—1906-ik évi rendes ujoncjutalék.

A főlemelt ujoncjutalékre vonatkozóan a tárgyaló felek elismerik ennek szükségességét, de úgy vélik, hogy ezt az ügyet az első vagy a második kormány részéről csak akkor kell szóba hozni és a törvényhozás elé terjeszteni, ha bekövetkezik ennek föltétlen szükségessége.

Első vagy második kormányról itt azé t van szó, mert hiszen a mostani kormány csak átmeneti jellegűnek volt tervezve.

Az a föltétlen szükségesség, amelyhez a paktum a létszámemelésnek a magyar törvényhozás elé terjesztését hozzáfűzi, legközelebb be fog már következni.

Mint értesülünk, vagy már a delegációk tanácskozásait megnyitó királyi trónbeszédben, vagy pedig a delegációk tárgyalásának ideje alatt közzéteendő hivatalos nyilatkozatban az a közlés foglaltatik majd, hogy immár elhárultak azok az akadályok, melyek eddig nem tették lehetővé, hogy Bosznia-Hercegovina okkupációja annektálásá válasszassék. A delegációk tehát arról fognak értesülni, hogy a megszállott tartományokból rövid időn belül a magyarországi monarchiába bekebelezett tartományok lesznek.

A világpolitikai helyzetre való tekintettel azonban a monarchiának — így okoskodnak az illetékes körökben — számolnia kell ezzel az eshetőséggel, hogy Bosznia-Hercegovina annektálása bonyodalmakat támaszthat. Ezek a bonyodalmak, jobban mondva a bonyodalmak előállításának a lehetősége állapítaná meg azt az „unbedingte Notwendigkeit”-ot (föltétlen szükségességet), melynek a paktum szerint fönne kell fennmaradnia, hogy a létszámemelésről szóló javaslat a törvényhozás elé terjesztethessék.

Az eddig megszállott Boszniát bekebelezzék a monarchiába. Minthogy abból esetleg Adorján bonyodalmak támadhatnak, előáll a hadsereg megszállásának föltétlen szükségessége. Erre hivatkozik majd a korona a magyar kormányval, ez pedig a maga pártjaival szemben.

Az Újság közleményének egy részére vonatkozólag ma este megjelent a félhivatalos cáfolat. A Bud. Tud. jelenti ugyanis, hogy a létszámemelés ügyében illetékes körökben semmiféle tárgyalás nem volt, semmiféle tervezet vagy más előkészü-

let nem történt és a kérdés általában még csak szóba sem került. A honvédelmi miniszter ez év végén szintén csak a rendes ujoncjutalékról fog előterjesztést tenni.

A városházi verki.

Letárgyalták a költségvetést. — Nagy a részvétlenség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

Ma déután három órakor ült össze a pénzügyi bizottságból, gazdasági és iskolaszékből alkotott hármass bizottság, hogy a jövő évi költségvetést tételenként megvitassa és javaslat kíséretében a közgyűlés elé terjessze. A város gazdasági élete iránt nem nagy érdeklődésre mutat az a jelenség, hogy alig jelent meg a meghívott száznégyszázötven városatyja közül tizenöt bizottsági tag, már pedig ez a tulajdonképeni komoly alkalom arra, hogy a polgárság képviselői kijelöljék azt az utat, amelyen a tisztikar a város ügyeit vezesse. A bizottság néhány megjegyzés hangoztatásán kívül, mitsem változtatott a lapunkban már ismertetett előirányzaton s a közgyűlésre vár a feladat, annak tüzetes megvizsgálása, vajjon a bevételek emelkedése dacára nem szállitható-e le a főszámvévő és tanács által javaslatba hozott pótdadókules, melyet épen úgy mint az idén, jövőre is hetvennyolc százalékban óhajtanak kiszabni.

Naptrend előtt.

Varjassy Lajos polgármester elnököl az ülésen s a költségvetésnek emelkedésére mutatott rá, amelyet a nyugdíjigények növekedésével és a tisztviselői pótlékok beállításával okolt meg és kérte, hogy a bizottság változatlanul fogadja el az előirányzatot.

Szudy Elemér a komoly tárgyalhatóság érdekében azt kérte, hogy a hármass bizottság tagjai a jövőben a költségvetést már nyomtatásban kapják kézhez, mert egyszeri hallomás után nem alkotnak magának senki tiszta képét a rengeteg ószavak felhasználásáról.

A polgármester Faragó Rózsa indítványára kijelentette, hogy a jövőben a főszámvévőnek a költségvetéshez csatolt általános előterjesztését még a tárgyalás előtt nyomtatásban fogja kézbesíttetni a bizottság tagjaival.

Az általános vita.

Eután Kálányi János főszámvévő olvastatott fel lapunkban többször ismertetett jelentését, melynek nyomán megindult a rövidre fogott általános vita.

Szathmáry János emelt kifogást az ellen, hogy egy város kezelésében levő üzemek bevételei és kiadásai mint házi pénztári tételek szerepelnek. Kéri ezeknek teljes szótválasztását.

A főszámvévő a felől világosítja fel a bizottságot, hogy a házi pénztár tételei közt csak oly üzemi kiadások szerepelnek, melyeket a pénztár tényleg előlegezett le. Így például az autóbussz vállalatnak kölcsönkép nyújtott fizetési előlegek és ilyenü összegekről lehet csak szó.

Kifogások.

Faragó Rózsa emlékezteti a bizottságot a belügyminiszternek a vízművek kezeléséről szóló leiratára, amelyben azt az álláspontot foglalja el, hogy a város közhatalu üzemei nem mint külön vállalatok kezeltessenek és ne kövezzék azt a gyakorlatot, hogy azok jövő-

delmét évenként a pénztárba beutalják, hanem az üzem kiadásait és bevételeit a rendes kiadások és bevételek közé soroszzák. Ennek az a célja, hogy a városok ne igyekezzenek az üzemek által minél nagyobb jövedelmeket beutalni, hanem ha az üzem háztartása kedvezően alakul, akkor azt a közönség számára tegyék olcsóbbá. Azaz, ha a vízvezeték hasznát hajt, szállítsák le a vízárakat, ha az autobusznak jól megy, szállítsák le a vitéldíjakat. Azt indítványozza tehát, hogy az üzemeket ne külön költségvetés alapján, hanem a háztartási költségvetés alapján számolják el.

Varjassy tudtul adta, hogy az autobuszná nére felhívta az üzemigazgatót, hogy nyílc napon beüli mutassa be az autobuszná jövő évi költségvetését. A vízvezeték kiadásai és bevételei még nem szerepelnek ebben a költségvetésben, csupán annyiban, hogy a megváltási ár bírói letétbe helyezett összege után a kamatot bevételebe teszi.

A tisztviselők drágasági pótlékának beállításai teszi lehetetlenné a pótladó csökkentését, mint ezt már többször meg is írtuk. A pótlékrendszer ellen emelt szót Szathmáry János, aki sokkal szívesebben látná, ha már végre radikálisan rendeznék a tisztviselői fizetéseket, mert azt hiszi, hogy sokkal kevesebb tisztviselő élvegemé a munkát, mint ma, ha jobban fizetnék őket.

Az elnöklő polgármester azt felelte Szathmáry megjegyzésére, hogy ő sem hívte a pótlékrendszernek. A fizetésjavítás munkálati elfoglaltsága miatt a jövőre maradnak a bizottság tudomására hozza, hogy a költségvetés tárgyalása után két hónapi szabadságot kér a közgyűlésről és az alatt elkészíti a javaslatot. A tisztviselők számának redukálása nem lesz lehetséges, mert a hivatásfőzők mind személy szaporítást tartanak szükségesnek. Ezzel be is volt fejezve az általános vita.

A részletes tárgyalás.

Tulajdonképen abból állott, hogy Kállós főszámvívó felolvasta az előirányzat egyes tételeit, elmondotta, hogy egyik másik tétel nagyobb vagy kisebb a tavalynál és a bizottság tagjai tudomásul vették. A közbiztonsági kiadások emelkedésénél Szady Elemér megkérdezte, vajjon a főkapitány elősegítése tartja-e a rendőrelégénységnek az renddörrel történő szaporítását.

Sarlot Domokos főkapitány teljesen kielégülnek tartja a mai létszámot, csak arra kell törekedni, — ugymond — hogy ésszerűen használják fel a rendelkezésre álló erőt.

A közegészségügyi rovat ismertetése során Posgay Lajos dr. főorvos azt kérte, hogy az egészségügyi biztósok fizetése két koronáról két korona negyven fillérre emeltesse. A bizottság ehhez hozzájárul.

A vágóhidai jégzsúkséglet haterzháromszáz koronában van kontemplálva. Glück Károly azt kérte, hogy a bizottság törölje ezt a tételt és utasítsa a tanácsot a légűtés bevezetésének sürgős elrendelésére. Rámutatott arra, hogy a jégűtés költséges volta dacára abszolút nem felel meg a célnak, mert a közönség a jég fogytával nem kaphat olyan friss húst, mint a milyent megkívánhat. A bizottság helyesléssel találkozt a felszólaló fejtegetése.

Viragh Lajos főmérnök elmondotta, hogy a mérnöki hivatal dolgozik a tervekén és számításokon és ha a mészárosok a fellelt vágódíjak révén hajlandók lesznek a körűbeli százszáz koronás berendezési tételnek amorficióját magukra vállalni, akkor nem lesz semmi nehézség. Ugyanígyen értelemben nyilatkozott a polgármester is.

A hivatalos helyiségek fűtési költségét négyezer koronával emelkednek, amit a főszámvívó azzal indokol, hogy a délutáni hivataloskodás okozza. Ugyíatszik ez is propaganda akar lenni az egyhuzamban nyolctól kettőig tartó munkaidő beosztás mellett.

A segélyezések rovatánál tárgyalták az aradi református egyháznak kérvényét hatszáz korona segélyemelés iránt. A bizottság nem hozta javaslatba a 2400 korona városi támogatásnak 2000 koronára való felemelését. Törölték a magán zenede segélyét is. A városi napidíjasok napidíját két korona negyven fillérről három koronára emelték.

A költségvetés többi tételét megjegyzés nélkül elfogadta a bizottság, s oly javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy a jövő évi pótladót 78 százaléban állapítsa meg.

Az első feltételes ítélet.

Érdekes tárgyalás az aradi bíróságnál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

Ma ítéleztek először az aradi járásbíróságnál a büntető novella új intézkedéseinek alkalmazása mellett. A bíróság egy becsületsértési ügyben husz korona pénzbüntetést szabott ki, az ítélet végrehajtását azonban Radó Károly dr. kérelmére felfüggesztette. Ezt az ítéletet a bíróság három évig evidenciában tartja és ha az elítélt művezető három évig nem követ el törvénybe ütköző cselekményt, a pénzbüntetést végleg törlik.

Az ügy, amelyben a bíróság első laben vette figyelembe a novellát, Todorovics Györgynek, az Assael I. és fia műszerező cég ügletvezőjének ügye volt. A feljelentést Takács Károly írásban tette ellene.

Az ügletvezetőt ugyanis az engedetlen írás egy alkalommal annyira fellingerelte, hogy a fiat háromszor arcul ütötte. Az írás apja becsületsértés vátsége miatt büntető feljelentést tett Todorovics ellen, akit a ma megtartott tárgyaláson Radó Károly dr. ügyvéd képviselt.

A tárgyalás során kihallgatott tanúk beizzsolták, hogy a fia rakoncátlankodott és engedetlen volt az ügletvezetővel szemben, aki erős felindulásában veré meg az írást. A bizonyítási eljárás befejezése után Radó Károly dr. határoz védőbeszédében hivatkozott a tanu vallomásokra és a legenyhébb büntetés kisabását és a ma életbe lépő büntető novella 1. §-ának alkalmazását kérte. Es a paragrafus így hangzik:

A bíróság az egy hónapot meg nem haladó tartamban kisabott fogházbüntetés végrehajtását külön mellányást érdemlő okokból felfüggesztette, ha az elítélt maga viseltetésnek, életviszonyainak és az eset többi körűményeinek figyelembe vételével kedvező hatást vár.

Zih József járásbíró a felforgó enyhítő körűlmények figyelembe vételével Todorovics Györgyöt husz korona pénzbüntetésre ítélte és a védő érvelésének helyt adva, az ítélet végrehajtását felfüggesztette. A felek az ítéletben megnyugodtak és így az jogorós.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az állami tisztviselők országos egyesületének aradi köre október 3-án (szombat) d. u. 4 órakor az állami főrealskola tanári tanácskozó termében rendes ülést tart.

Tárgysorozata a következő: Az Országos Egyesület javaslata: 1. A vidéki tagok választási rendje. 2. A szolgálati ágak szerint alakítandó szakbizottságok szervezeti szabályzata tárgyában. 3.

Előterjesztése a m. kir. Pénzügyminiszter Urhoz az adóreformjavaslatokra vonatkozólag a tisztviselők jövedelemadója a tisztviselői házak adó kedvezménye a tisztviselői pénzintézetek adómentesítése iránt. 4. A győri vidéki körnek az Országos Egyesülethez intézett felterjesztése a tisztviselők hitelviszonyai rendezése ügyében, különös tekintettel az új végrehajtási törvényre. 5. Jelentés Aradnak a megfelelő lakbérösszállyba sorozása érdekében kifejtett működéséről. 6. A létesítendő tisztviselő telep ügye. 7. Egyéb ügyek.

Elhalasztották

a Westinghouse-gyár alakuló közgyűlését.

Pap Géza dr. levele. — Ujabb akadályok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

Az aradi Westinghouse-gyár részvénytársaság megalakulásának az ideje a jövő vasárnap délelőttjére van kitűzve. Mint Varjassy Lajos polgármester egy ma érkezett levélből értesül, nem vasárnap tartják az alapítók összejövetelüket. Pap Géza dr., aki a napokban Budapesten Drakeval, a Westinghouse-társaság európai megbízottjával tárgyalt, ma arról értesítette a polgármestert, hogy a vasárnapi határidőt nem tarthatják be, nem jöhetnek Aradra, mert az alakuló közgyűlés elé terjesztendő alapszabálytervezet néhány pontjára nézve közte és Drake között nézeteltérés van. Drakenak a felhatalmazása nem oly korlátlan, hogy a társaság nevében hozzájárulhasson olyan intézkedésekhez, melyeknek az alapszabályokba való felvételét Pap dr. követeli.

Az alakulás ezzel halasztást szenved. Csak egy két hétről lehet szó, mert mint Papp dr. levelében megjegyzi, Drake tegnap Párisba utazott, hogy az ott tartózkodó Westinghouse Györggyel, az amerikai társulat fő részvényesével tárgyaljon.

Mint értesülünk, a differencia, mely miatt a megalakulás késik, abból keletkezett, hogy Pap dr. a részvényalírási tervhez mellékelt alapítási tervezet minden egyes pontjának szigorú szem előtt tartásával, tisztázni óhajtotta a Westinghouse társaság részéről felajánlott légfék szabadsalom értékét. Tudva evő, hogy kilen százezer korona értékben szerepel, mint alapítási hozzájárulás a szabadsalom, de csak az esetben, ha a társaság okmányilag igazolja azt, hogy a magyar királyi államvasut a légféket a tehervonatokra is megrendelte. Ez ideig ez nem történt meg, s Pap dr. azt követelte Drake-től, hogy ennek megfelelő rekompenzációról már az alapító közgyűlés előtt gondoskodják, mert ő ezt alapszabályilag akarja a részvényesek részére biztosítani.

Mint említettük, a párisi központ vezetőjének ez irányban körülhatárolt intézkedési joga van csak és azért a tárgyalásokat felfüggesztette és az Európában időző fő részvényessel tartott értekezlet után nyilatkozik. Annyit azonban kijelentett, hogy a maga részéről kizártnak tartja, hogy emiatt a megalakulás elő nehézségek gördülnek, mert amint a társaság intencióit ismeri, az is rövid időn belül akarja perfektuálni az aradi gyár létesítését és számolva azzal, hogy a szabadsalom átengedéséhez kötött feltételek nem úgy valósultak meg mint azt hitték, feltétlenül más formában rekompenzálja azt a tőkét, melynek ez megfelelt volna.

Párvy püspök és az asszonyok

A nagy zsarolási pör.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 1

Lapunk mai számában irtunk Párvy Sándor szepesi püspöknek egy zsaroló asszonytársaság ellen indított pöréről. A pör főszereplője, Kovács Klotild, aki egy kézdivásárhelyi gyógyszerész leánya, néhány évvel ezelőtt gazdaasszonynak állt be Plathy Zsigmond lipótszentiváni plébánoshoz, olyan megállapodást kötve Plathyval, hogy ha az őt el akarja bocsátani, 24.000 korona kártérítést kell fizetnie. Mikor Párvy elfoglalta a szepesi püspöki széket, Kovács Klotildot bizonyos pietykák alapján kilakoltatta Plathy plébános házából s ilyen módon a gazdaasszony elesett a tekintélyes kártérítéstől. Kovács Klotild ekzsztencia nélkül maradván, eleinte könyörgő, majd kétségbeesésében erőshangu leveleket írt a püspöknek, mert őt okozta, hogy kereset nélkül maradt, miután a püspök fosztotta meg állásától a gazdaasszonyt. 1904. novemberében a Császárfürdőben személyesen megjelent Párvynál. Ekkor már a Kuria is elutasította Kovács Klotildot azzal a pörével, amelyet a püspök ellen indított a 24 ezer koronáért. Az említett alkalommal a volt gazdaasszony négy barátjával, Dán Annával, Csekme Emmával, Bodor Gézával és Hegedűs Saroltával jelen meg Párvynál a császárfürdői szállodában.

Az öt asszony közül állítólag Hegedűs Sarolta annyira megtetszett a püspöknek, hogy udvarolni kezdett, majd elvette a nyakláncát, azzal, hogy ne társaságban, hanem egyedül jöjjön el érte. Hegedűs Sarolta nem hajlott a hívó szóra, hanem az ékszer visszaadásáért pört indított Párvy ellen. A püspök viszont tagadta, hogy ő az öt asszonnyal bizalmaskodott volna, az egész, szerinte, koholt ügyet Kovács Klotild boszújának nyíltánitotta és zsarolás miatt följelentette Nagy Emil dr. utján az öt barátját.

Ebben a zsarolási pörben az asszonyok hamis vallomást tettek, amiért letartóztaták őket és ekörül folyik a mostani tárgyalás. A tegnapi tárgyaláson, mint ismeretes, csak Hegedűs Sarolta mondotta meg az igazságot, azt, hogy Párvy püspöknél ők nem voltak és a főpásztorra nézve kompromittáló dolgokat Kovács Klotild eszelte ki. A többi vádlottak azonban Párvy ellen vallottak. A mai tárgyalás a vádlottak szembesítésével kezdődött.

A botrányos bűnpör vádlottjait tegnap este tíz óráig hallgatta ki a bíróság. Dán Anna visszavonta a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, csupán Hegedűs Sarolta tartotta fenn beismerő vallomását. A mai tárgyalás féltnékor kezdődött. A délelőtti folyamán a vádlottakat szembesítették, előbb azonban Hegedűs Saroltát hallgatta ki a bíróság.

(Sarolta vall.)

Az elnök: Nyilatkozzák azíránt, mit tud arra vonatkozólag, hogy Kovács Klotild kitüntette Bodornét és Dán Annát.

A vádlott: Azt kell vallanom, — mondta Kovács Klotild nekik — hogy én a püspöknél voltam a Császárfürdőben, ahol állítólag az általuk hazudott jelenet játszódott le, amit persze részletesen megbeszéltek velük.

— Hol volt a megbeszélés?
— Kovács Klotild lakásán.
— Arról mit beszélt, hogy mit valjanak a püspökkel való beszélgetésről?
— Nem emlékszem pontosan.
Az elnök felolvassa Hegedűs Saroltának a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, amelyből kitétnik, hogy Kovácsné Bodornét olyan vallomásra bírta, hogy a püspök, mikor tőle távoztak, Hegedűs Sarolta után kiáltott: „Pá püspök, máskor jöjjön kisebb társaságban.”
— Igen, erre emlékszem.

(A szembesítés.)

Azu an elrendelte az elnök a vádlottak szembesítését. Bevezették a másik három vádlottat, akikkel az elnök közli, hogy Hegedűs Sarolta rájuk vallott. Azt állítja, hogy ő egyáltalán nem járt Párvy püspöknél, soha sem volt olyan ékszer, sem olyan szobakendője, amelyről szó van, hanem Kovács Klotild ellenállhatatlan erővel kényszerítette, hogy a püspökről szóló dolgokat magáéval tegye és hogy Kovács Klotild volt az, aki őt perre kényszerítette. Az ékszerügyről csak a polgári per elvesztése után szerzett tudomást. A kényszerítő hatások alatt úgy vallott, ahogy Kovács Klotild nekik parancsolta.

Kovács Klotild: Amit Hegedűs Sarolta állít, az valótlán. Én semmire sem tanítottam, nem fenyegettem lelkével, nem terrorizáltam. Valótlán a kitanítás meséje. Én őt nem szuggeráltam, mert ő volt az, aki Gennárinak kiente volt és ő beszélt nekem a spiritizmusról. Igenis, őt volt a püspöknél. Most egyszerre szálta meg a lelkismeret? Miért nem előbb, hiszen önálló nő, nem gyerek!

— Ő kért arra, hogy menjek el vele a postagazgatósághoz és nem ő kényszerítettem rá. Kohl Medárdnak is Hegedűs Sarolta írta a levelet, én csak leírtam.

Dán Anna szintén megmarad vallomása mellett.

Hegedűs Sarolta erre a vádlottak szemébe mondja el mindazt, amit vallott. Határozott hangon jelenti ki, hogy soha életében nem volt Párvynál, soha nem volt ékszere, a pert nem önszántából indította s hogy Kovács Klotild uralkodott felette. Dán Anna volt az, ki őt a lakásán leve költette és a szobájába bujt, hogy a vizsgálóbírótság meg ne lássa.

Az elnök kérdésére ezután még egyszer elmondja, hogy ő csak december végén értesült arról, hogy az ékszer miatt per lesz. Kovács Klotild erre kitanította, hogyan és mit valjon, és egy meghatalmazásra, melyet ő — Hegedűs Sarolta — Nagy Jánosnál látott, meg a nevét is ráhamlaltotta, mert ő soha semmit sem írt alá. Kovács volt az, aki őt Mándl, majd Schellmann ügyvédhez vitte. Végül elmondja, hogyan tanította ki Kovács Klotild Dán Annát és azt, hogy közele és Kovács Klotild között milyen jó és bensőséges volt a viszony; férjhez akarta őt adni; persze csak azért, hogy annál jobban zsarolhassa. Igért neki fűfát és mindenéből kifosztotta.

Az elnök: Mit szól ehhez Kovács Klotild?

Kovács Klotild: Kérem, ez az egész mese. Ő kért, hogy menjek vele az ügyvédhez, a följelentés elkészítésére.

Hegedűs Sarolta: Szabad kérnem, melyik ügyvédnél voltam?

Kovács Klotild: A képviselőnél. Én ruhájából, vagyonából ki nem fosztottam. Hason ő járt mindig az én ruhámban, csak az-ó van jobb rongya, miből én reptetem. Nekem időközben jó partit akadt s ő elrontotta. Valótlán az is, amit Hegedűs Dán Anna kitanította sárói mondott.

(Izgalmos jelenetek.)

Az elnök (Hegedűs Saroltához): Ragaszkodik a vallomáshoz?

— Minden szavamhoz ragaszkodom. Hazugság az, amit Kovács Klotild mond.

Kovács Klotild: Kérem, ne indította őt arra, hogy két hónapig nálam lakjék?

Hegedűs Sarolta: Azért, mert nem volt miből élnem, mert kifosztott mindenemből. Minden szava hazugság, mindenkit meg akar csalni, zsarolni.

Admetó dr. védő: Szabad így sértgetni a vádlottakat?

Az elnök rendreutasítja a vádlottat és a védőt is, aki az elnöki jogkörbe avatkozott.

Azután szembesítik Dán Annát és Hegedűs Saroltát. Mindketten megmaradnak vallomásuk mellett.

Fényes Samu dr. védő kéri, hogy a bíróság a zárt ülésben felolvasott leveleket adja ki a törvényszéki orvosoknak.

Az elnök elrendeli.

(Kanonok, mint koronatanu.)

Köveiknek a tanukihallgatások. Az első tanu

Kebléich Márton dr. szepesi prépost kanonok, püspöki titkár. Részletesen elmondja, hogy élt Párvy püspök a Császárfürdőben. Idegen ember nem járt hozzá, csak jó ismerőseit, barátait, vagy az orvost fogadta. Senki nem juthatott be hozzá a nélkü, hogy tanu ne tudta volna, mert a püspök beárított szobájának kulcsa az ő felügyelete alatt állott. Felvilágosítást ad arról, hol feküdtek a püspök szobájában. Egyszer telefonon érdeklődött nálam — mondta a kanonok — Lehoczky Lajosné nevű rokonom, hogy szeretne velem és a püspökkel beszélni. Én erre azt válaszoltam, hogy kérése nem teljesíthető. Mindamellelt eljött a Császárfürdőbe, engem kihíratott a folyosóra és miután a kérdést ügyben megkapta tőlem a felvilágosítást, eltávozott. Különben egy másik nővel volt ott, aki azonban egy szót sem szólt. Később tudtam meg, hogy Lehoczky Lajosné, aki nálam volt, nem rokonom. Esküdt teszek rá, hogy a Császárfürdőben a püspöknél idegen perszóna nem járt. Ezután részletesen elmondja annak a követelésnek a történetét, amelyet Kovács Klotild támasztott a püspök ellen, amelynek során elmondja azt is, hogy a szentiváni plébános, Plathy azt a rendeletet kapta, hogy a nála lévő nőt azonnal bocsássa el. Miután Plathy ennek a kérésnek nem tett eleget, felfüggesztették. Az asszony levelekkel halmozta el a püspöket, akitől 24.000 koronát követelt. Plathy végre is megadta magát, elküldte az asszonyt és visszatért a plébániára. A zsaroló levelek egymást érték, a püspök azonban nem reagált rájuk.

Az elnök: Nem kísérelte meg Kovács Klotild, hogy az ön úján bejussan a püspökhöz?

— Nem.

Fényes dr.: A püspök ur szobája mindig be volt zárva?

— Mindig.

Admetó dr. védő: Kanonok ur naponta többször meggyőződött arról, hogy a szoba zárva volt?

A tanu: Ez főlöszleges volt.

— A szobaasszony takarított?

— Nem, az inas.

— Kovács Klotild kijelenti, hogy a kanonok hazugságokat mondott.

Az elnök rendreutasítja.

Kovács Klotild: Kérem, neki muszáj úgy vallani, mert alantasa a püspöknek.

Az elnök: Igen, a maga erkölcsi felfogása szerint.

A bíróság megeskeli Kebléich kanonokot.

(Az inas és a kulcs.)

Kubinyi János, Párty püspök akkori inasa, most cipész. Elmondja, hogy mielőtt a Császárfürdőbe érkeztek, egybe feküdt a püspök. Hozzá csak az én szobámon keresztül lehetett bejutni.

Az elnök: Magánál volt a kulcs?

A tanu: Mindig nálam volt, az ajtó pedig sohasem volt nyitva. Akkor nyitottam ki, ha a püspök valamelyik ismerőse jött látogatni, s amíg a vendég ott volt, mindig az ajtónál állottam.

— A titkárnál mikor volt a kulcs?

— Mikor nekem be kellett mennem a városba.

— Megtörtént az, hogy a kulcs a zárban volt?

— Sohasem.

— Itt arról van szó, hogy a három nő be-surrant hozzá.

— Az nem igaz. Nemcsak itt, hanem az Isten előtt is állítom, hogy a püspök urhoz tudomozni ki seki sem juthatott be. Egyszer egy nő akart beszélni a püspökkel és engem kért, hogy engedjem be. Azt mondtam neki, hogy nem lehet bemenni és azszal elment.

(Orvos, pap, főispán.)

Fischer Ferenc dr.-t, a Császárfürdő orvosát hallgatja ki azután a bíróság. Párty püspök betegségéről ad részletes felvilágosítást. Egész idő alatt kezelte, csak később volt olyan állapotban, hogy az ágyat elhagyhatta. Ő is úgy tudja, hogy az ajtó mindig zárva volt.

Fényes dr. védő: Mennyi ideig volt a püspök beteg?

— Erre már nem emlékszem.

— Mindig zárva volt a szobája?

— Azszal nem törődtem, nem is tudom.

Haldsz Ciszár dr. egy teológiai tanár azt vallja, hogy november 4-ikén Budapestre utazott és délután meglátogatta a püspököt. A titkár erőszakkal be. A püspök engedelmét kéri, amiért nem állott föl, de — mint mondta — nincs jártányi ereje. Mikor elmentem, a titkár ur beszárta az ajtót.

Szederkényi Nándor főispán a következő tanu. A püspököt többször meglátogatta betegség idején. November 5-én meglátogatta a püspököt. A titkár jelentette be.

Az elnök: Hogyan jutott be?

A tanu: A titkár bejelentett, azután bevezetett. A püspök ur: pamlagosa feküdt. Panaszkodott, hogy meg sem tud mondani. Ischiás volt.

— Mikor a titkár bejelentette, zárva volt a püspök szobája?

— Igen. Én amikor elmentem, ismét beszárta. Valahányszor meglátogattam a püspököt, az ajtó mindig zárva volt.

(A püspököt fikszirozták.)

Adolf Sebestyén kúria bíró azt vallotta, hogy 6 november közepe táján látogatta meg a püspököt, aki távoli rokona. A püspök szobájában a titkár bocsátotta be. A püspök a díványon feküdt és panaszkodott fájdalmait miatt. Később az első járásbíróági tárgyalás napján találkozott a püspökkel a Teréz-körúton, ahol szembejött vele Kovács Klotild és Hegedűs Sarolta. Kovács Klotild és Hegedűs Sarolta feltűnően fikszirozták a püspököt, aki után többször vissza is fordultak.

Kovács Klotild nem tagadja, hogy többször találkozott a püspökkel és mindannyiszor kiálván nézett rá.

Hegedűs Sarolta azt mondja, hogy egyszer mikor a villamon mentek, meglátták a püspököt, mire leszálltak a kocsirol. Kovács-Klotild

akkor szembekerült a püspökkel, csak azért, hogy őt neki megmutathassa.

Kéty Károly egyetemi tanár és a császárfürdő portás kihallgatása következett. Mindketen eskü alatt vallották, hogy kizárt dolog volt, hogy a kanonok tudta nélkül valaki bejuthatott a püspököt. A szoba ajtaja állandóan zárva volt és a püspök láb baja miatt nem tudott járni. Hér Ferenc plébános valószínűnek vallja, mintha a püspök általa iszente volna meg, hogy Kovács Klotildnak a 24 000 koronát meg akarja fizetni.

Párty püspök kihallgatására holnap kerül a sor.

Látta-e már Budapestet éjjel?

Színes apróságok.

(Ujságírók az udvari bálon.) Itt a spanyol király, diplomaták, miniszterek hetek óta készülődtek, a főváros népe pedig figyelemmel leste, hogyan fest a híres spanyol etikett koronás fejedelme. Az udvarnál előszedték a régi szertartásmesterek összes rekvizitumait, hogy igazi tökéletességükben csillogjanak azok az elegáns, kimért, merev formák, amelyek hajdan a spanyol királyi udvartól indultak világhódító utra. Különösen az udvari bálon akarták utolérhetetlen stíluszerűséggel bemutatni, menyire nem felejtett el semmit az ugyancsak híres osztrák császári etikett a patinás hagyományokból.

És csuda történt. Az történt, hogy a spanyol király ujságíró-futárokat küldött maga előtt, spanyol udvari ujságírókat, nehogy bármi is megőrkíthetetlen maradjon a tiszteletére megelevenedett ragyogó emlékekből. Az udvar a spanyol ujságírók budapesti útjáról nyomban jelentést tett a miniszterelnöki sajtóirodának, ahol érezték, hogy ilyen körülmények közt a magyar lapok képviselőit is meg kell hívni a királyok pszar mulatságára. Hosszas purparlék folytak, végre elhatározták, hogy tizenhat budapesti és tizenhat külföldi lapnak meghívást küldenek, azszal a kéressel, hogy egy-egy munkatársukkal képviseltesék magukat.

Az ujságírók számára az udvari bálterem pályáit jelölték ki. Természetesen kötelező a frakk, a цилиндр és a lakcipő. Most történik meg először, hogy a nagyhatalmu sajtó oda is bevonul, ahol a királyok mulatnak. De csak Budapesten. Bécsben már fégebben megtörték a jeget.

(A budapesti éjszaka újdonsága.) Budapestnek, a nyugtalan, kedves és lármás, színes és rongyes fővárosnak, illetve a híres budapesti éjszakának megint van egy új érdekessége. Valami élelmes germán lepte meg vele a főváros népét, helyesebben azokat, akik éjjel előtt még arról vitatkoznak, melyik „más” kávéháza menjenek. A kitűnő német egy impozáns, hatalmas messzelátót állított föl a Népszínház előtt levő téren. Tinédi mester (helyesebben: Bob herceg) szobrának. A jól kifejlett messzelátó az első pillanatra megijeszti a jámbor járókelőt.

— Csak nincs forradalom! — sugnak össze remegve a nők, akik ágyunak nézték az ártatlan csillagvizsgálót.

Mert csillagot lehet nézni az ármányos műszeren. Amint méltóztatik: a Saturnust, a Vénust, a jó öreg Gőneőt, sőt magát a méltóságjelző holdat is. A német tört magyarsággal ajánlatja a csillagos eget:

— Tessen beámulja, ott mekvan Szaturn. Jönyörű ed csillag! Csak husz fillér.

És a budapestiek — mit nem bámulnak meg a budapestiek! — lefizetik a tíz krajcárt, néhány pillanatig fűrkézik a bolygókat és keresik Flammarión híres embereit. Az üzlet pedig jól megy, illetve úgy, mint egy nyári vendéglő. Ha eső van,

vagy boros az ég alja, a szomorú német elvontatja a messzelátó — Uchatust.

(Csak szerelmeseik.) Rossz világ járt ezen a héten a tiltott szerelem titokzatos fészkeire, a pesti garnikra. A rendőrség minden bokorban, sőt minden szobában anarkistát szimatelt, bizonyára öfelsége a szerencsétlen számú Alfonz spanyol király tiszteletére. Átkutatták a várost, nem is egyszer, nem is kétszer, de anarkistát, vagy egyéb gonosz svándéku férfit nem találtak. Ellenben találtak riadt arcokat, földült ábrázatokat, félbemaradt toaletteket, harsogásokat és sikolyokat, szóval: Pest, a bűnös város a maga könnyelmű mámorában bontakozott ki a szigorú rendőrbánsík előtt.

— Csak szerelem! Csak szerelem! — suttogták diszkrétan az urak, akiket merénylőknek nézett a hivatalos kémzsemlé.

A spanyol királyra pedig hull — a magyar áldás, keverve a zamatos pesti zsargonnal. Hát nem csak diadalkapu, nemcsak spanyol zászló kell, hanem — józanság is. No, ezt már csakugyan nem bírja el a pesti ifjuság.

Mozgósítanak a Balkánon.

Bosznia és Hercegovina annexiója. — Hát borus veszedelmek Bulgária miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 1.

A balkán tartományok ügyei váratlanul komoly veszedelemmel fenyegetik Európa békéjét. Különösen Bosznia és Hercegovina meg Bulgária ügye okoz differenciákat az osztrák-magyar monarchia és az angol-orosz diplomácia között és a ma érkezett hírek már arra vallanak, hogy e nézeteltéréseknek alighanem komoly következményei lesznek.

A bonyodalmak oka elsősorban Bosznia és Hercegovina helyzete. Egyrésztől a megszállott tartományok lakosságának szabadságtörékvései, másrésztől a monarchiának az a vágya, hogy az okkupált tartományokat hozzácsatolja — annektálja — Auszria Magyarországhoz: nagy ijedelmet okozott a külföldi diplomáciában. Különösen Anglia és Oroszország nézik rossz szemmel a monarchia annektálási törekvéseit és a ma érkezett táviratok szerint e miatt már konfliktus is keletkezett Edvard és Ferenc József királyok között.

Ugyancsak Anglia és Oroszország nézik rossz szemmel Bulgáriának függetlenségi törekvéseit és azt, hogy a monarchia ezeket a törekvéseket pártolja. Bulgáriából ma különben mozgósítási hírek érkeznek.

Az okkupált tartományok ügyére vonatkozólag — mint egy londoni távirat jelenti — a Daily Chronicle megbízható bécsei forrásból azt írja, hogy Ferenc József király a delegáció megnyitására proklamálni fogja az okkupált tartományok annexióját. A Daily Express azt jelenti, hogy az annexióról már ismételt volt szó Ferenc József és Edvard között és az utóbbi találkozáskor a két uralkodó egymástól nem olyan melegen vált el, mint ezelőtt. Ugyanennek a lapnak azt táviratozik Pétervárról, hogy Magyarország-Ausztria aspirációja nagy differenciákat fog maga után vonni a többi nagyhatalmasságok között.

A Vossische Zeitung jelenti Bécsből, hogy az itteni német nagykövetség az a hír érkezett, hogy Bulgária 40 000 tartalékost mozgósított.

A zaklató adóprés.

Rendőrök az aradi boltokban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

Az aradi adószedés durva, ok nélkül való tapintatlanságot adják hírül nekünk több panaszban. Az egyik része ezeknek a kereskedők köréből ered. Az adógyoztásnak az a sorsa, hogy amikor valamely kereskedő az egy szerül adóintésre nem fizeti be adóját, tíz nap múlva megjelenik az üzletben egy egész apparatus: egy hivatalnok, egy negyedmester, meg egy rendőr. Hogy mi szükség van az uniformis egyénekre, főként a rendőrről, azt csak az adógyoztás tudná megmondani. A kereskedőnek mindenestre kelemetlen, nem csak azért, mert vevői helyett a hatósági közegekkel kénytelen foglalkozni, de azért is, mert az üzlet jövedelmének is árt, ha rendőrhát viselő egyéneket hivatalos járathatnak odamenni.

Ezt a készültséget bizonyára nem teszi okvetlenül szükségesnek az adóérték és az adógyi osztály nem szállítana be kevesebb adót a kereskedőktől, ha az üzletekbe járó hivatalos személyek ott rendőri asszisztencia nélkül tennék meg látogatásukat? Egy másik esetről eszünk közülük velünk: Egy aradi adózó feleségénél alig tízenöt-husz nappal az adóintés kibocsátása után megjelent a városi végrehajtó, s azzal követelte az adót:

— Ha nem fizetitek le az összeget, mindjárt elvisszük a városházára a butorokat.

Erre joga se lett volna, mert a szóban forgó adóra nézve még végrehajtást se vezettek, de ha joga is van, akkor se volt indokolt a durvaság, ahogy ezt elkövetették. A tulajbúságnak ezt a hetvenkardó formáját mindenestre ki kell küszöbölni az adóbehajtó közegek között, s nem ártana, ha maga az adógyoztás vezetője ráeszmélné őket kellő oktatásban. És minden esetben és mindenképp: több kiméletelet és egy kis tapintatosságot.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A színházi páholy inspekciónál. Tudvalevő, hogy a színházi bizottság határozata értelmében a bizottság tagjai főként inspekciónak a színházi bizottság páholyában. A polgármester most a következő beosztást állapította meg október hónapra: Lukácsy Lajos. Nemessy Zsigmond dr. és Stüber József október hó 1 től 8-ig. Andrásy Károly, Müller Károly és Teszchi Viktor október 8 től 16-ig. Mandl Vilmos dr., Kabdebó János dr. és Lőcs Rózsa október 16 től 24-ig. Műlek Lajos dr., Barabás Béla dr. és Wadowaky Gusztáv október hó 24 től 31-ig. Kádas Kálmán, Sarlot Domokos, Reicher Károly és Tisch Mór dr. november hó 1 től 8-ig.

* Szendrey Mihály vásárhelyi szezonja. Ma ért véget a bódmesővásárhelyi színházi szezon, amelyről a Vásárhelyi Reggeli Újság a következőket írja:

Az egész színházi idényre az a megjegyzésünk, hogy az igazgatóság a közönség iránt sok előékenységet mutatott, a műsor elég jó volt, noha az előjáték darabok közül maradhatott volna ki több és nem kellett volna egyiket-másikat annyiszor adni. Viszont szívesen látta volna helyettük a közönség Hunyadi László, A toloncot, A bíborost, A makrancos hölgyet, Don Césár de Bazán, Az elműt harangokat, A könyvtárnokot, A Csaristát stb. Erre nézve különben a színházi bizottság is lehetett volna kezdeményező. De ennek a bizottságnak minden érdeme mellett megvan az a hibája, hogy megelégszik szíval a műsorral, melyet az igazgató elébe tálat. Váltakoztat ugyan rajta est-est, de nem irányít s nem ad keretet, melyben pedig az igazgató bizonyára szívesen

mozogna. Az elműt színházi évadra különben a közönség nem panaszkodik, Szendrey még kevésbé.

* A Helyreasszony premiérje. Szombaton mutatja be a színház a Kada Elek s felvonásos énekes színművét, a „Helyreasszony”-t. Ez a darab mindenütt óriási sikert aratott. A címszerepet Kellay Jolán fogja játszani.

* Új műsor az Urániában. A boszorkányosság határos az a leleményesség, melylyel az Uránia színház estéről-estére összeállítja műsorait. Pénteken ismét új műsort mutatnak és éppen ebből az ötletből tesszük említést erről a körülményről. Az új műsor nyolc száma fellel mindent, ami csak vonzó és érdekes lehet. Természet utáni képek tekintetében az aradi Uránia versenyára nálunk áll, a pénteki műsor is hos ilyen szenzációkat, pompás bohózatok és az életből merített drámák egészítik ki a műsort, melyen egy rendkívül bájos mese is szerepel, melynek kiállításában magában véve elbűvölő. Ilyen műsorok mellett érthető a közönség nagy rokonszenve, melylyel az Urániát pártfogolja.

Az öngyilkos Baloghy temetése.

Apa és testvérek nélkül. — Tragédia a zsidó lány miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

Ma délután nagy részvét mellett temették el az öngyilkossá lett Baloghy Imrét, az aradi dohánybevéltő hivatal volt tisztviselőjét. A Tabajdy-utcai lakásánál már kora délután sokan gyülekeztek és vigasztalták az özvegygyó vált fiatal asszonyt, aki mellett egy négy esztendő, meg egy három hónapos gyermek sírdogált.

A vigasztalók között volt az elhunyt Baloghy édesanyja, aki Miskolcra idetartozott a temetésre. Az apa nem jött el s az öngyilkos fiu testvérei közül se kísérték el se aki utolsó útjára a boldogtalan embert.

Az anyós gyöngéden vigasztalta a sokogó özvegyt és folyton mondogatta a jajveszékelő fiatal asszonynak:

— Amíg én élek, addig nem fogtok szűk sőt szenvedni.

Tudni kell ugyanis, hogy az egész tragédia a boldogtalan fiatal asszony körül keletkezett. Baloghy Imre a szülei engedelmére és beleegyezésére nélkül vette feleségül a szép zsidó lányt s emelt meg hasonlított gazdag, keresztény atyjával, aki Miskolcon földbirtokos. Hiába való volt a fiu minden igyekezete, nem tudta kibékíteni az apját, aki ettől fogva hallani se akart a fiuról. Baloghyt ez módfelett elkeserítette. Elhanyagolta dolgait, idgessé lett, mert a lelkétől nem tudta eltávolítani ama fájó érzelmeket, amelyek az apjával való összetűzés miatt keletkeztek.

Néhány héttel ezelőtt az öreg Baloghy gazdasági ügyek miatt Aradra utazott és a Fehér Keresztben szállott meg. Az anyja értesítette a fiut a férje utazásáról, azt tanácsolta neki a levélben, hogy keresse föl az apját a szállóban és békítse ki. Baloghy Imre föl is ment a szállóba. Amikor az apja szobájába be nyitott, az öreg Baloghy haragosan kiáltott rá:

— Tavezz innen! Nem akarok rólad tudni!

— Bocsáss meg apám, — mondta a fiu — amire Baloghy dühösen becsapta előtte az ajtót és rákiáltott:

— Nem vagy a fiam Nem kelesz nekem!

Baloghy Imre megszeppenülten ment el és már azon a napon a barátai előtt öngyilkossági tervekről kezdett beszélni.

A mai temetés közönsége, amíg a halottat a felső temetőbe kísérték, sokat és különféle kommentár kíséretében beszélt erről a megrendítő tragédiáról

Anarkista-üzés Aradon

A magánkutatók jelentése.

Az Aradi Magán és Mások Kutató Betéti és Üzemi Társaság ma délután 4 óra 39 perckor a következő hivatalos jelentést küldte el Sarlot Domokos rendőrfőkapitánynak az aradi anarkista-üzésről:

Felséges főkapitány ur!

Amint 1908. szeptember 29 én kiadni szándékolt fölhívásában utasítani nem tetszett, mi eljártunk a tekintetes Alfonz király és Viktória királyné ellen Aradon tervezett anarkista összeesküvés miatt. Eljártunk és anarkista-üzésünknek nagyszerű eredménye van.

Tudomásunkra jutott, hogy az Arpád téren székelő Vastuskó alatt több kiló dinamit van elrejtve. Mi tehetségünkhöz képest megmozgattunk minden követ és erős mozgatás után a Vastuskó lazulni kezdett. Cégünk két erős katonája erre teljes erővel a tuskóba kapaszkodott és „Haurukh” kiáltással kirántották, de ugyanabban a pillanatban a földre hátravágtak.

— Ezt a bomba ereje tette! — mondta a két alkalmazott és vizsgálni kezdték a Vastuskó helyét. Ott egy 13 köbméter területű vasládát találtak, amelyben ezt a cédulát fedeztük fel:

Ma este 8 órakor a Boczkó-utcai Autobusz-kávéházban gyülekezünk. — A Lukkénél asztaltársaság nevében

Ferrári D'Albaredó.

Természetesen a jelzett helyen cégünk összehalkalmazottai megjelentek.

Az Autobusz-kávéházban megtaláltuk a díszes társaságot: hat és fél személyt. Egy nő is volt ott, aliról nyomban meglehetett állapítani az édes titkot, amit minden jól nevelt anya a fülebe sugdos a férjének. Legelőször Ferrari, az olasz anarkisták vezéránoka beszélt és ezt mondta:

— A szent cél és a Lukkénél társaság érdekében a hosszunapon eléneklendő dalomért kapandó tiszteletdíjat az Alfonz-ünnepre adományozom.

Erre a mi embereink a söntésből előrohantak és a jelen voltak közül néhányat elfogtak. Köztük volt Ferrári is, akit azonban szabadon engedtünk, mert a nyomozás érdekében fontosnak látszó vallomást tett.

Ezt mondta:

— Elárulhatom, hogy az aradi színház új kardalozónál (evszámuk összege 438, testsúlyuk 1120¹/₂) politikai szolgálatot teljesítenek. Voltaképpen nem is karhölgyek ők, hanem a spanyol hadastyán egyeslet kiküldöttei, akik Magyarországon a spanyol királyellenes hangulatot szítják.

Erre Ferrarit elengedtük s helyette megfogtunk néhány új karnót, azután minden irányban megindult az óvatos tapogatózás, de nem a legjobb eredménnyel, mert a hölgyeket a küldők nagyon kioktatták

Az egyik karnó némi engedelműre hajlandó volt és elárulta, hogy ki az aradi anarkisták vezetője. Megmutatott a karnón egy hosszú, barna embert, aki folyton fut és szimatol. Ezt sikerült elfogni és a vessző (/) alatt mellékelt nagy dobozba itt küldjük.

Amint a főkapitány ezt elolvasta, nyomban behozatta a /, alatt csatolt dobozt s fölbontotta. Egy magas, sovány ember ugrott ki belőle. A főkapitány László Béla detektívet ismerte föl benne:

— Hát maga az? Mit akar maga?

— Drágasági pótlékot, — felelt László mélabusan, amire Sarlot dühösen rákiált:

— Drágasági pótlékot? Maga is? Ez az ember csakugyan anarkista vezér. Vigyék el!

Bolygó spanyol.

A spanyol királyi pár Budapesten.

Diszes fogadtatás. — Bevonulás. — Az udvari bál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 1.

Több, mint egy évtized óta ma újra idegen koronás főket látott vendégül a magyar főváros. XIII. Alfonz spanyol király és felesége, Ena Viktória királyné ma délután három órákor érkeztek Budapestre, hogy szombatig Ferenc József királynak és Frigyes főhercegnek vendégei legyenek. A császár jubileuma adott alkalmat a fiatal spanyol királyi párnak a vele közeli rokonságban álló Ferenc József meglátogatására és az a körülmény, hogy ez a látogatás nem Bécsben, hanem Budapesten történik, egész Magyarország figyelmét a budapesti királynapokra tereli.

A királyi pár megérkezése és bevonulása gyönyörű képet adott a fővárosnak. Semmiféle incidens nem zavarta meg a diszes bevonulást, melyet a királyi várpalotában rövid cercle, este pedig fényes udvari bál követett.

A spanyol királyi pár megérkezéséről és az első királynapi eseményeiről itt következik tudósításunk:

A királyváró Budapest.

A spanyol királyi pár fogadtatására az előkészületeket már délelőtt befejezték. Budapest utcái, amerre a vendégek elvonnának, díszben vannak. Lobogók, drapórták, szőnyegek, virágok minden ablakban. Az utcákra már délben felvonultak a kíváncsiak. Mindenki eldöntött, hogy jó helyhez jusszon, mert a hely kevés, délután pedig elzárták az utcákat. A rendőrség órási előkészületeket tett, hogy a rendet semmi és senki meg ne zavarhassa. Akit csak nélkülözni lehet, mindenki a spanyol uralkodópár bevonulását őrzi.

Az egyik oldalon katonaság várta az érkezőket, itt a rendőrségnek nincsen dolga, a másik oldalra a rendőrség került, lovas- és gyalogrendőrök, de detektívek és polgári rendőrök is. Sőt még a rendőrfőnököket, akik egyenruhát még nem kaptak, de már föl sküdték, polgár ruhában mozgósították.

Mint előrelátható volt, nem is lett semmi baj; napok óta folytak a razziák és ami cöccselők, zsebtolvaj, gyanus alak a rendőrség útjába került, mind összerúgták, a toloncház, a kerületi kapitányságok zsúfolásig vannak.

A megérkezés.

A királyi párt hozó vonatot Marchegg-től kezdve Ludvig Gyula elnökgazgató vezette. Alfonz király és felesége tegnap este 10 órákor utaztak el Münchenből; reggel 10 kor Bécsbe érkeztek, ahonnan Ferenc Ferdinánd főherceg, továbbá Frigyes főherceg nejével és leányaival röviddel azelőtt Budapestre indultak. A királyi pár vonata, mely csupa bajor és osztrák kocsikból volt összeállítva, pontban 8 órákor érkezett meg a nyugati pályaudvarra.

A feldíszített pályaudvaron királyunk a nyolcadik spanyol gyalogezred ezredesi ruhájában az egész udvar kíséretében várta az érkezőket. Ott voltak többek közt: Ferenc Ferdinánd trónörökös és

Frigyes főherceg spanyol lovassági ezredesi uniformisban, József főherceg, Mária Annunciata, Augustza és Izabella főhercegnasszonyok. A király az udvari vonat berobogása előtt Fülepp Károly főpolgármesterrel és Boda Dezső főkapitánnyal beszélgetett. Beszélgetés közben hátrafordult a főváros részéről megjelent előkelőségekhez, akik kalaplevéve állottak, s azt mondta, hogy tegyék fel kalapjaikat.

Három óra volt, mikor a vonat berobogott a nyugati pályaudvarra. A szalonkocsi, melyben a spanyol királyi pár ült, épen a szépen feldíszített udvari váróteremmel került szembe. A főkalauz kinyitotta a kocsi ajtaját és láthatóvá lett Alfonz király deli alakja a 38. gyalogezred ezredesi egyenruhájában. A diszszázad zenekara rázendített a spanyol királyi himnuszra, mire a király katonaságnal tisztelt. *Királyunk ekkor odasietett a fiatal uralkodóhoz, átölelte és kétszer megcsókolta, Ena királyasszony pedig kétszer kezét csókolt királyunknak, aki a szép királynét szintén arcon csókolta. A spanyol király ezután Izabella főhercegnasszonynak csókolt kezét, majd a többi főhercegnővel kezét fogott, a királyné pedig sorra megölelte, megcsókolta valamennyi főhercegnasszonyt.*

A disz-század parancsnoka ezután jelentést tett Alfonz királynak, aki ellépett a disz-század előtt.

A bevonulás.

Ekkor megkezdődött a bevonulás. A vendégek és a kíséret kocsikra ültek. A kocsik sorrendje ez volt:

Első fogat: Alfonz spanyol király és a mi királyunk; 2. fogat: a spanyol királyné és Mária Annunciata főhercegnő; 3. fogat: Ferenc Ferdinánd főherceg és Rumerskirch lovassági százados kamarai előjáró; 4. fogat: Frigyes főherceg és Izabella főhercegnasszony; 5. fogat: József főherceg és Augustza főhercegnasszony; 6. fogat: San Carlos hercegnő spanyol főudvarmesternő és Cziráky gróf főudvarnagy; 7. fogat: Allen de Salazar spanyol miniszter és Paar gróf főhadsegéd; 8. fogat: Viana márkai spanyol főudvarmester és Steininger báró tábornok; 9. fogat: Santo Mauro herceg palotafőnök és Leitscholt ezredes; 10. fogat: Del Grove gróf spanyol szárnysegéd és 6 felsege szolgálattevő szárnysegéde; 11. fogat: Don R. Palomino spanyol udvari felügyelő és Schwarzenberg herceg lovassági százados katonai attasé; 12. fogat: C. Fernandez Vallin spanyol nagykövetségi tanácsos és Santiago Mendez de Vigo spanyol nagykövetségi titkár; 13. fogat: Hcyos grófnő főudvarmesternő és Nostitz gróf vezérőrnagy főudvarmester; 14. fogat: Wimpffen grófnő főudvarmesternő és saint-quentin Bigot gróf altábornagy főudvarmester; 15. fogat: D'Oray grófnő udvarhölgy és Roskoványi lovassági százados, szolgálattevő kamarás.

A kocsimenet a Teréz-köruton, Andrássy uton, Marokkói-utcán, Fürdő utcán, Ferenc József-téren, a Lánchídon és az Albrecht-uton át vonult föl a budai várpalotába. A nagy kerülő a bevonulási pompa emelése végett volt. Az utvonalon, az ut-

test jobboldalán, a kocsiuton a katonakordon állott; a leghátsó sor katonaság és a gyalogjáró közt mindenütt fél méteres köz maradt, ahova közönség nem léphetett. A kocsiforgalom, sőt a villamosvasúti forgalom is szünetelt.

A menet az egész uton a százezrekre rugó tömeg lelkes éljenzése közt haladt. A gyalogjárókra tolongott a néptömeg, a diszes ablakok és erkélyek pedig valósággal beszakadással fenyegettek. A királyi pár mindenütt mosolyogva fogadta az üdvözléseket.

A detektívek egész serege őrködött az utakon. Az amerikai Pinkerton vállalat 20 anarkista ügyben jártas embere, a londoni, párisi, bécsi detektívek nagy száma ügyelt a koronás főkre. Nem is történt sehol semmi incidens.

A budai várban.

Fenn a budai várpalota nagytermében ezalatt a magyar és osztrák minisztérium tagjai gyülekeztek. Ugyanis várakoztak az érkezőkre a diplomáciai előkelőségek, a katonai attasék és a be nem osztott katonai méltóságok.

Amint a kocsisor megérkezett, a zenekar rázendített a spanyol himnuszra, nyomban rá pedig a Gotterhaltéra. A spanyol király mosolyogva lépett a terembe, üdvözölte a jelenlevőket, majd rövid cerclet tartott és bevonult termeibe.

Az udvari bál.

Este fél nyolc órákor udvari ebéd volt, amelyen az udvarnak Budapesten időző tagjai vettek részt. Közvetlenül az ebéd után a budai királyi várpalota fényben pompázó dísztermében öfelsége királyi vendégei tiszteletére fényes udvari bált rendezett, amelyre majdnem kétezer meghívót küldtek szét s amelyen nemcsak az uralkodóház számos tagja, Magyarország és Ausztria kormányai, a közös miniszterek, külföldi diplomaták, az ország zászlós urai, hanem a magyar arisztokrácia és a társadalom legkiválóbb tagjai vettek részt.

A budai várpalota új nagyterme, melyet ez alkalmattal használtak először és amely nemcsak terjedelmére nézve, de művészi kivitelén is páratlan a maga nemében, tündéri látványt nyújtott. A fekete-fehér márványban pompázó termet gyönyörűen feldíszítették délszaki virágokkal.

A palota összes helyiségei már a kora esti órákban fényes villanylámpákkal voltak kivilágítva. Nyolc órákor megkezdődött a kocsik felvonulása és a nagyteremben tömegesen gyülekeztek az előkelőségek. Az urak díszben és frakkban, a hölgyek gazdag bál toalettben jelentek meg. A király legfelsőbb vendégei és az uralkodóház tagjai a Habsburg teremben gyülekeztek, míg a kíséret tagjai a velours-teremben (bársonyterem) gyülekeztek. Néhány perccel $\frac{3}{4}$ óra előtt jelentették a két királynak, hogy a társaság egybegyűlt. Ekkor kinyiták a nagyterem szárnyas ajtajait: bevonult az udvar. A bevonulás sorrendje ez volt:

Öfelsége a király—Ena Viktória spanyol királyné; Alfonz spanyol király—Mária Annunciata főhercegnő; Ferenc Ferdinánd főherceg—Izabella főhercegnő; György bajor herceg—Augustza főhercegnő; Konrád bajor herceg—Gabriella

főhercegnő és Frigyes főherceg—Izabella Mária főhercegnő.

Az udvar bevonulása után megkezdődött a tánc. Az előtáncos Csekonics Iván gróf kamarás volt; pálcások voltak: Andrássy Károly gróf, Gerliczy Félix báró és ifjú Khuen-Héderváry Károly gróf. A tánchoz Berkes Béla cigányzenekara szolgáltatta a zenét.

Fél tizenegy órakor a második keringő után a tea-asztalokhoz vonultak. Kilenc tea-asztal volt felállítva a Habsburg-teremben és a szomszédos termekben. A király asztalánál ültek a spanyol királyné, György bajor herceg, a japán, német és angol nagykövetek nejei, Wekerle Sándorné, Odeschalchi Gézáné és a két Eszterházy hercegnő. A spanyol király asztalánál ültek Mária Annunziata főhercegnő, Granito di Belmonte bécsi pápai nuncius, Konrád bajor herceg, a spanyol, japán, francia és angol nagykövetek. A többi asztalnál a diplomáciai kar tagjai, a palotahölgyek és a többi meghívottak. Wekerle miniszterelnök Izabella főhercegnő asztalánál ült. Jelen voltak az udvari bálon Károlyi Gyula gróf aradi főispán és neje Károlyi Melanie grófnő.

Tizenkét óra előtt néhány perccel elvonult az udvar és azután eltávoztak a vendégek is. A bál alatt a spanyol király Wekerle miniszterelnökkel és Aehrenthal külügyminiszterrel beszélgetett hosszasan. Királyunk Apponyi Albert gróffal beszélt hosszabb ideig. Feltűnt, hogy a spanyol király, mikor bemutatták neki a diplomáciai kar tagjait, a pápai nunciusnak kezet csókolott.

A spanyol királyi pár október 3-án utazik el a nyugati pályaudvarról.

Szurokgolyó, amit bombának néztek.

A spanyol királyi pár budapesti látogatásának mulatságos epizódja volt az a jelenet, amely ma este fél 9 kor történt az Andrássy-utnak ama részén, ahol a diadalkapu van felállítva. A Foncière biztosító-társaság épületének viceházmestere a diadalkapu mellett bombaszerű tárgyat talált, amit bevitték az udvarba és óvatosan vízbe helyeztek. Az értesített rendőrség megvizsgálta a tárgyat és megállapította, hogy az nem bomba, hanem szurokgolyó készült golyó, amely a diadalkapu csinálásakor maradt ott. A bomba hírére nagy tömeg verődött össze, amelyet a rendőrségnek kellett szétoszlatni. Egész este arról beszéltek a fővárosban, hogy a spanyol királyi pár olyan bombamerényletet terveztek.

Mulatságos anarkista vadászat.

A spanyol király fogadásának előkészítése között elsőrendű kötelesség volt az anarkista fogdosás.

Egész Budapest sportszerűleg anarkistákat vadász még most is, pedig a spanyolok ifjú királya már szerencsésen eljutott a királyi várba. A főkapitányságra a legmulatságosabb följelentések és beadványok érkeznek.

Ime néhány szemelvény:

A Pipa utca egyik vendéglőjében többen ittak. Mindannyian berugtak, az egyik nagyon. Ez az utóbbi mindenféle spanyol dolgokról kezdett beszélni, végre rátért a spanyol királyra is és megígérte becsületszavára, hogy végez vele. Egyik asztaltársaságon azonnal telefonált a rendőrségnek. A központból kimentek és találtak egy holttestet az iparost, akinek fogalma sem volt arról, hogy mit beszélt. Bevitték a főkapitányságra, ahol még mindig alszik. Valószínűleg a spanyol király elutazásáig fel sem ébred.

Budáról bejött egy szűk Leikendezeve mesélte, hogy az Irma téren megfigyelt két gyanús embert, akik spanyolul beszéltek. Megesküszik rá, hogy anarkisták. Utánuk is ment, tudja a lakásukat.

Kiderült, hogy két francia kereskedelmi utazó volt, a lakásukon igazolták őket.

*

Magán kívül volt az az ember, aki ma hajnalban jött be a főkapitányságra és elmondta, hogy a diadalkaput a levegőbe fogják robbantani.

Ő hallotta, amikor két gyanús külsejű ember halkan beszélgetett, azután az egyik azt mondta:

— Na, ez sem fog sokáig itt állni!

Pontos személyleírást adott a neki gyanúsnak tetsző emberekről, aztán így végezte:

— Kocsin jöttem, kérem, fizessék ki a flakkert

Kiderült, hogy ámbár csak az Andrássy ut. sarkáról jött a Zrínyi-utca, a kocsinak mégis kétórát díj jár, mert a budapesti Sherlock Holmes másfél óráig kocsin követte a gyanús embereket. Az eredmény az volt, hogy Sherlock Holmesnek saját zsebéből kellett a kocsit fizetni, mire kijelentette:

— Na, miattam levegőbe röpkölnének Budapest minden diadalkapu, én ugyan nem törődöm vele.

Miután pedig diadalkapu helyett mást mordított, figyelmeztették, hogy azonnal nagy baj lesz belőle.

*

Tegnap már megírtak, hogy Csaderna Agoston műszaki rajzoló, mernőjelöltől a rendőrség dinamitpatronákat szedett el.

Utóbb a rendőrség megállapította, Csaderna teljesen megbízhatatlan, egzaltált ember, akivel családja sem törődik és akinek keresete niúsen. Forradalmi szocialista. Ezt tegnap újra behozták a főkapitányságra és innen a tolongházba vitték.

Ez volt a legkomolyabb anarkista ügye a rendőrségnek. Ez is félbolond.

A „Jegyesek Albuma”.

Tárgyalás az aradi járásbíró előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

Ma kezdte meg az aradi járásbírósnak a nagyszabású pernek tárgyalását, amelyet 42 aradi kereskedő indított a „Jegyesek Albuma” című vállalat ellen. Mint ismeretes, Gönczy József, a vállalat első tulajdonosa számos aradi kereskedővel megrendez lapokat íratott alá, amelyekről utólag kiderült, hogy azok tartalma megrendelők szerződésbeli akaratával ellenkezik. Időközben a vállalat gazdaságát cserélt és az új tulajdonos, Szilas Mór marosvásárhelyi kereskedő ragaszkodva a szerződéshez, követelte a neki járó összeget, amely természetesen jóval többre rugott, mint amennyire a kereskedők számítottak. Ezért a megrendelők közül negyvenketten Szilas Mór ellen az aradi járásbíróshoz keresetet adtak be a szerződés megsemmisítése iránt.

Ez ügyben Éles Simon kir. járásbíró augusztus tizenkettedikére tűzte ki a tárgyalást, amelyet azonban nem lehetett megtartani, mert a kézbesítő jelentése szerint Szilas Mór külföldön tartózkodott és így a vádlott nem vehette át. Mint utólag kiderült, a kézbesítő hamis jelentést tett, mert Szilas eszdelőjét Marosvásárhelyen tartózkodott és nevére mutatta ismerősének az „Aradi Közlöny” ama számát, amelyben megírta, hogy az augusztus tizenkettediki tárgyalást Szilas itthon nem léte miatt nem tartották meg. Emlatt a kereskedők jogi képviselője, Mittler Isidor dr. a kézbesítő ellen fegyelmi feljelentést tett.

A mai tárgyaláson Szilas Mór Schwartzs d. marosvásárhelyi ügyvéd képviselte, míg a

kereskedők megbízásából Mittler Isidor dr. helyettese, Krauss Gyula dr. volt jelen. Mire a tárgyalás előtt a felek meggyesiek abban, hogy a negyvenkét per közül csupán egyet fognak letárgyalni, miután valamennyi perre nézve ugyanaz a jogeset áll fenn és az egyikben hozandó ítélet a többire is döntő lesz.

Szilas ügyvédje nyomban a tárgyalás megnyitása után pergátló kifogást emelt, azon az alapon, hogy a perek elbírálására az alperes lakhelye szerint a marosvásárhelyi járásbírósnak illetékes. A kereskedők jogi képviselője ezzel szemben arra hivatkozott, hogy a perrendtartás értelmében a szerződés érvénytelenítése iránt a pert mindig ott kell megindítani, ahol a szerződés létrejött, tehát Aradon. Az alperes tagadta, hogy a szerződés Aradon kötött, mert az aradi kereskedők csak ajánlatot tettek és ezt Gönczy József, fővárosi vállalkozó, a vállalat akkori tulajdonosa elfogadta, a szerződés tehát Budapesten jött létre. Ezzel nézve tanukat jelentett be és kérte azok kihallgatását, amit a bíróság el is rendelt és e végből a tárgyalást november tizenegyedikére halasztotta.

HIREK.

OKTÓBER 6.

— Az ünnepség részletes programja. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

Az a magasztos gyászünnepély, mely október hatodikára az ország kegyeletének színhelyévé avatja Aradot, már teljesen elő van készítve. A város társadalmának minden rétege részt kért és tömeges megjelenésével teszi intenzívebbé azt a fenségesen komor képet, mely a templomi istentiszteleten, a vértanuk szobránál és a vesztőhelyen kibontakozik. Itt lesznek a törvényhozásnak küldöttjei Thaly Kálmán és Barabás Béla vezetésével, hogy a nemzet nevében áldozzanak azok emlékének, akik a magyar parlamentarizmus elvéért adták oda életüket. A kormány képviselője: Károlyi Gyula gróf főispán bábert és virágot szór arra a helyre, melyen a vértanuk vérenek hullása nyomán az új szabadság napja kelt fel.

Október ötödikén este hét órakor érkezik Aradra az a tizenöt országgyűlési képviselő, aki a parlament koszorúját hozza. Velük jön a képviselőház tisztviselő-karának nyolc tagja. Thaly Kálmánt Arad város nevében Kádas Kálmán főjegyző fogadja a vasutnál. Este a képviselők tiszteletére a Központi szálloda teli-kertjében vacsora lesz, melyre a polgárság minél számosabb megjelenését kéri a rendező bizottság.

Kedden délelőtt kilenc órakor gyászmise lesz a Minorita-templomban, melyen Lakatos Ottó rendfőnök pontifikál. Innen menetté alakulva, a közönség a Szabadság-téri vértanu szoborhoz vonul a gyászünnepélyen való részvétel céljából. A vaggongyár, a Máv., a Turista-Egyesület, az Acsev., a tanítóképző intézet ifjúságának dalárdáiból, továbbá a színházi énekkarból kombinált kórus Tölger Árpád kar-nagy vezetésével Mosonyi: „Szent hantok” című műdalát adja elő. Az ünnepi beszédet Varjassy Lajos dr., az aradi kereskedelmi és iparkamara titkára mondja. Ezután a küldöttségek megkoszorúzzák a szobrot. Innen a vesztőhelyre vonul az ünnepelő közönség, ahol koszorukat helyez-

nek el a képviselőház és a kormány képviselői.

Az ünnepély napján Arad összes tanintézeiben szünetelnek az előadások és az ifjuság tanárai és tanítói vezetésével részt vesz a felvonulásban és az ünnepen. A vaggongyár, az államvasutak és az Acsev. munkásai szintén bejelentették részvételüket. Vidéki küldöttség eddig csak három jelentkezett: a *kossuthfalvi* függetlenségi kör, a gurahonci polgári kör és tanuló ifjuság, Makó város küldöttei.

A tudományos és műegyetem képviselőiben szintén helyeznek koszorút a szoborra. A főiskolák eddig még nem jelentették be küldötteiket.

— **Alfonz király Ferenc Józsefnek.** Egy madridi távirat jelenti: A Gazetta királyi dekretumot közöl, amely ő felsége Ferenc József császár és királyt a *spanyol hadsereg tiszteletbeli tábornagyává* nevezi ki.

— **Kérvény a király kocsijában.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Mikor őfelsége ma délután a budai várból a spanyol királyi pár fogadására a nyugati pályaudvarra hajtatott, a Párdó utca 3. számú ház előtt egy *Prohner* Márton nevű asztalos kérvényt dobott a király kocsijába. A kérvényben elmordja, hogy 18 évvel ezelőtt, mikor az államvasutaknál dolgozott, egy gép elvágta ujját és ekkor, bár munkaképtelen lett, végkielégítés nélkül elbocsátották. Arra kéri a királyt, hogy támogassa ügyét, hogy valami végkielégítést kapjon. Prohner a rendőrök a főkapitányságra vitték, ahonnan igazolás után szabadon bocsátották.

— **Thaly Kálmán Aradon.** Mint megírtuk a város diszpolgárának, *Thaly* Kálmánnak október hatodikán nyújtja át *Varjassy* Lajos polgármester a városháza közgyűlési termében a diszoklevelet. Délután három órára hívta össze a polgármester a törvényhatósági bizottság tagjait s kéri a polgárságot, hogy ez alkalom diszének emeléséhez tömeges megjelenésükkel járuljanak hozzá. *Thaly* Kálmán Aradon való tartózkodása alatt képviselő társaival egyetemben *Barabás* Béla vendége lesz, aki tiszteletükre a Központi szálló külön termében kedden délután ebédet ad. Délután öt és hat óra között *Thaly* a Rákóczi-társaság helyiségében tesz látogatást s ott átveszi a disztagságáról kiállított oklevelet.

— **Az eltávolított fekete sárga zászló a versenytérén.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A fővárosi őszi meeting első napján feltűnt a loverszenylér látogatóknak, hogy az udvari páholyon a nemzetiszínű zászló mellett egy fekete sárga zászló is leng. *Magyar* László, a loverszenylér elnöke a zászló miatt közbenjárt az udvarnál és most a fekete sárga zászló lekerült a páholyról.

— **A pápa államtitkára.** A „Berliner Tageblatt” megerősíti azt a hírt, hogy *Merry de Vall* pápai államtitkárral a pápai kollégium békés tagjai nincsenek megelégedve és ezért az államtitkár meg fog válni állásától. Utódjául *Rampolla* bíbornokot emlegetik.

— **Esperesi belkutatás.** Ma iktatták be Gyórokon *Raskó* Sándor ottani plébánost az alsó-aradi kerület esperesi székhébe. Az ünnepes belkutatáson Aradhegyalja egyházi és világi közönsége nagy számban vett részt. Az esperessé avatást *Csernoch* János csanádi püspök

megbízásából *Pálly* Mátyás reálcabánnyal própost és *Szathmáry* Géza püspökkel esperesi végzettségű főpálybíróval. Délben az új esperesi tiszteletére a prokúrát ebéd volt, melyen több pohárrészvétel hangzott el, Raskót és a jelenvoltakat illetve.

— **Pör a „Kék egér” miatt.** *Bécsi* tudósítónk jelenti: Az a bonyodalmaskis vizsgálják, amelyet szerdán mutattak be először az aradi Nemzeti Színházban, éppen most egy érdekes becsületsértési pernek képezi az anyagát, amely egyik bécsi járásbíró előtt folyik.

A pör a mű szerzői, *Engel* és *Horst* indították egy *Horinek* nevű kereskedő ellen. Ez év augusztusában ugyanis a szerzők levelet kaptak egy bécsi ügyvédtől, aki ügyfelét, *Horinek* Jánoszlavot jelentette ki a „Kék egér” szerzőjének. A levél szövegét elmondja, hogy *Horinek* legutóbb szülővárosában, Prágában időzött, ahol akkor a királyi színházban éppen a „Kék egér” című darabot adták. Legnagyobb meglepetésére a színpadon a saját színművének előadását látta, amelyet a múlt évben írt s amelynek kéziratát egy *Hervayné* nevű urónak fel is olvasták s át is adta, az illető uró azonban nemskára azután a kéziratot együtt nyomtalanul eltűnt.

A levél végén az ügyvéd kategorikusan felszólítja az írókat, hogy három nap alatt nyilatkozzanak *Horinek* ur kárérítési igényei felől vagyis, hogy kárérítési összeget fizessenek a kereskedőnek. A szerzők a levél tartalmát megütközve becsületsértésnek találták s e miatt pert indítottak *Horinek* ellen. A följelentés számos előkelő személyiségre hivatkozik, akiknek *Engel* és *Horst* 1905-ben a „Kék egér” kéziratát felolvasták. A darabot még ugyanabban az évben benyújtották a berlini Residenz-theaterhez és átadták egy írónak, hogy az a vizsgálatot franciára fordítsa. Mindezzel azt akarják bizonyítani, hogy a plágium vádja alaptalan. A pert a bécsi jözséfvárosi járásbírósnak ma kellett volna tárgyalni, de — mint a *Neue Freie Presse* jelenti — a tárgyalást több tanu meg nem jelenése miatt elhalasztották.

— **Nagy Lajos csődügye.** Megírtuk, hogy *Nagy Lajos* volt aradi szállótulajdonos ellen *Grünfeld* Miksa budapesti kereskedő 1957 korona 20 fillér követelése erejéig csődöt kért. Most a VII. kerületi polgári segélyegylet, mint szövetkezet 10,000 korona követeléssel fordult az aradi törvényszékhez és kérte a csőd elrendelését. A *Heller* Mór dr. kir. törvényszéki bíró előtt ma megtartott tárgyaláson a szövetkezet képviselőiben *Steinitzer* Pál dr., *Nagy Lajos* megbízásából pedig *Nagy Sándor* dr. helyettese, *Grósz* Aladár dr. ügyvédjelölt jelent meg, aki azzal érvelt, hogy *Nagy Lajos ingatlanai többet érnek a követeléseknél*, azaz az aktívák meghaladják a passzívákat, ennél fogva nincs helye a csőd elrendelésének. A bíróság, mielőtt e kérdésben döntene, az ingatlanokra szakértői becsüt rendelt el, amelynek költségeit, 180 koronát *Nagy Lajos* előlegezi. A szakértői becsütés fogja megállapítani, hogy az ingatlanok tényleg meghaladják-e a követeléseket s a bíróság csak ezután fog dönteni a kérvény elutasítása, vagy a csőd elrendelése ügyében.

— **A tisztviselőtelep tervel.** Mint már közöltük volt, *Guszaj* Mihály aradi földbirtokos ajánlatot tett a tisztviselők aradi körének egy tisztviselői telep létesítésére a simándi úton fekvő telken. Az esszé a tisztviselői kör részéről ösztönö, meleg pártolásra talált. Az előmunkálatok serényen folynak. Megtörtént a telep

szemle s ma már teljesen kész az összes építési tervek is, valamint a terület felosztása és utcabeosztás is. A legnagyobb részletességgel kidolgozott egyes épület típusok mellett a létesítendő telep egy egész hosszú utcáját feltűntető tervrajz is készen áll. A tervezett házak alakja igen jó benyomást keltő s igen tetszelő; az egész utcát feltűntető terv pedig valószínűleg egy kedvező, modern nyaralótelep képét tárja előnk. E tervek nagy méretük miatt f. hó 8—10 óráig a városháza földszinti kistermében (katonagyűlési) kiállítatnak s d. n. 2—5 óráig az érdeklődők által megtekinthetők. Gondoskodva van, hogy az érdeklődők ugyanott a telepet illetőleg minden irányban a legkimerítőbb felvilágosítást nyerjék. A tervek kisebbített, de szintén részletesen kidolgozott példánnyal ifj. *Schweigert* Péter, a tisztviselői kör titkárával bármikor megtekinthetők s nála mindenre az ügyre vonatkozó felvilágosítás is nyerhető.

— **Halálozás.** *Hercl* Fülöp dr., a szegedi közkegyház főorvosa ma 82 éves korában meghalt. Az elhunyt apja volt a híres *Hercl* professzornak.

— **Az első feltételes elítélés a kihágási bíróságnál.** Mint megírtuk, október elsején lépett életbe a büntető novellának az az intézkedése, hogy a kihágásért elítéltek büntetését a bíró hivatalból egy évig felfüggeszti, illetve nem hajtja végre. *Berecs* Ferenc kihágási bíró ma három ízben gyakorolta ezt a jogot. Egy aradi cselédlányt ítelt el 15 napi elzárásra csavargásért. Az ítélet kihirdetése után megmagyarázta az elítéltnak, hogy joga van a felfüggesztést kérnie, a mi azt jelenti, hogy ha egy éven belül oly jól viseli magát, hogy nem indítanak meg ellene eljárást, akkor a törvény értelmében el van engedve a büntetése. Könyves szemekkel ígérte meg a rossz társaságra keveredett 15 esztendő, egy aradi jobb családból származó gyereklány, hogy a javulás útjára tér. A másik két ítéletet jelentéktelen kihágási ügyekben hozta meg *Berecs* kapitány.

— **Üngylikos gazda.** Úszentannén, mint nekünk onnan jelentik, ma délután fejbőlötte magát *Depold* Mihály vagyonos földesgazda és azonnai meghalt. Hogy mi az oka lettének, nem tudják.

— **Szerencsétlenség a motoroson.** Ma este az *úszentannai* anomáon a motoros egy munkásembert elgázolt és a jobb lábát elvágta. A fél kilenc órai motorossal hozták Aradra, honnan a mentők szállították be a kórházba. Kihaligani nem lehetett, mert eszméletlenül alaptában volt. *Mészáros* G. bor dr. és *Kovács* Antal rendőrhadnagy mentek ki a vasuti állomásra a beteg elé.

— **Perzsa szőnyegek.** Perzsa szőnyeg rakárám Szabadság tér 10. szám alatt megvált. *Schwarz* Zsigmond. 8193.

— **Sok évi megfigyelés.** Emésztési gyengeségeknel és étvágyhiánynál, általában minden gyomor-bajnál, a valódi „Moll-féle seidlitz porok” bizonyultak a legsikeresebbeknek a többi szerek fölött, mint gyomorerősítők és vértisztítók. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye kérendő az ó gyári jelvényével és aláírásával.

— **Likör aromák kútnő likőrök előállítására;** — házilag — Vojtek és Weisznál. 191

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

MULATSÁGOK.

(=) Az október 4-iki műkedvelői előadás. Mint megírtuk, az aradi „Gutenberg” dalkör e napon a Városligetben műkedvelői előadással egybekötött táncvigalmat rendez. A műked-

velő előadásán színter kerül Garó Károly három felvonásos népszínműve: „Az uszai gyönyör”. A színdarab rendezése sokban felül fogja múlni az eddig rendezett műkedvelői előadásokat. S így hiszünk is, hogy a műkedvelők fíradózását a közönség kellő elismerése fogja honorálni. — Az előadás után tánc lesz reggelig, amelyen Erdélyi Tóni és fia fog játszani. — Helyárak: (személyenként) Fenntartott hely 2 kor., 8-6 sorig 1-50 kor., többi sor 1 kor., karzat 50 fillér. — Jegyek előre válthatók: Ráthi Lipót és fia, Weiss és Klein, Kerpel Izó urak üzleteiben, valamint az „Arad és Vidéke” kiadóhivatalában.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és ártórtózsda.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 1.

Amerika 1/2-el olcsóbb. Változatlan árak.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2. déli sárlat
Búza Áprilisra . . .	11.81—11.82	11.86—11.87
Búza Októberre . . .	11.53—11.54	11.59—11.60
Zab októberre . . .	7.97—7.98	8.—8.01
Rozs októberre . . .	9.46—9.47	9.47—9.48
Tengeri májusra . . .	7.39—7.40	7.42—7.43
Rozs áprilisra . . .	9.81—9.82	9.81—9.82
Zab áprilisra . . .	8.37—8.38	8.40—8.41

Zárul 5 órakor:

Utóztózsda fizetetlen.

Budapest-kőbányai szénkereskedelesek.

— Október 1. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400—450 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 200—300 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig; kőszén páronként 124—125 fillérig; Antal közép páronként 251—252 kilogrammra terjedő súlyban 125—126 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammra terjedő súlyban 126—128 fillérig. Szerbiát: nehéz páronként 300 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Szeptember hó 27. napján volt 25 548 darab, szeptember 28. napján 26 548 darab, szeptember 29. napján 27 548 darab, szeptember 30. napján 28 548 darab, október 1. napján 29 548 darab. A húsok értéke: szeptember 28. napján 35,748 forint, október 1. napján 36,748 forint. A húsok értéke: szeptember 28. napján 35,748 forint, október 1. napján 36,748 forint.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamilyen aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, szíveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Usszes vidéki levelezőinknek. Szíveskedjenek a közönségükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni velünk. Szíveskedjenek ezenkívül a közönség elöljáróság névsorát, az ottani pénzügyi tiszti karát, egyesületek, kaszinók, szövetkezetek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakézelt nevét, az iparvállalatok és tulajdonosok felborolását szintén sürgősen kérjük.

A tánc legendája. Közölni fogjuk. De a közlés idejét előre nem tudjuk.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

A. D. Glogovác. Sorajegyei eddig nem nyertek.

IDEGENEK ARADON.

— Október 1. —

Fehér Kereszt szálloda. Hacker Nándor utazó Budapest. — Köves Ignác kereskedő Margitta. — Schwartz Lajos utazó Temesvár. — Wittenberger Sándor igazgató Orményes. — Berger Miksa kereskedő Budapest. — Steinhardt Mór dr. ügyvéd Arad. — Czef Frigyes kereskedő Medgyes. — Hasz András földbirtokos Bánhegyes. — Valtér Arnold kereskedő Medgyes. — Kurt Gusztáv utazó Bécs. — Wagner Aladár utazó Bécs. — Weiler Ede kereskedő Bécs. — Reiter Sándor utazó Budapest. — Keller Sándor kereskedő Budapest. — Kubicek Manó mérnök Vajdaszeg. — Rafael Ignác földbirtokos és neje Algyógy. — Freindmann Sándor utazó Budapest. — Boda Pál utazó Budapest. — Schiffer Kálmán utazó Budapest. — Zoltán Jakab kereskedő Bécs.

Központi szálloda. Gyárfás Béla vállalkozó Szolnok. — Scheranda Ferenc utazó Budapest. — Rohács Lajos utazó Budapest. — Frank M. mérnök Eszék. Bajza Zsigmond utazó Budapest. — Paztyer József kereskedő Szeged. — Marton Jenő utazó Budapest. — László Béla ügyvédjelölt Arad. — Biró Lajos építőmester Jászberény. — Steiner József titkár Petrozsény. — Lukács Lajos utazó Budapest. — Torok Béla utazó Budapest. — Kam Nándor dr. ügyvéd Budapest. — Mehl József mérnök Bécs. — Grosz Vilmos utazó Bécs. — Steinhardt Emil utazó Bécs.

Vass-szálloda Gerlitschek Sándor utazó Budapest. — Pollák Rezső utazó Budapest. — Rinter Miksa utazó Budapest. — Lattos Elek utazó Budapest. — Grünwald Mór utazó Budapest. — Weiss Henrik utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Dr. Kölgiesy István Antalné és leánya Hitezeg. — Sahajda Lajos körjegyző és neje Banesd. — Muklay Jenő gyáros Budapest. — Hatyaty Gyula hivatalnok Pankota. — Tobles Antal kereskedő Lálalino. — Nagy Dezső jogszigorító Kolozsvár. — Rotmann Herman utazó Marosvásárhely. — Gaál Lajos tanár Szeged. — Reiter József malomtulajdonos Lovrin. — Rund V. gyógyszerész Besenyő. — Gutl Ferenc magánzó Dunaföldvár. — Kolben Jakab utazó Dolnán. — Boros Gyula kereskedő Szeged.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1908. évi október hó 2-án:

A) bérlet — A) bérlet.

A tanítónő.

Falusi éle-kép 3 felvonásban. Írta: Bródy Sándor.

SZEMÉLYEK.

Tanítónő	H. Novák I.	Kántorkisassz.	Kun Irén
Oreg Nagy I.	Várnay Jenő	Főúr	Hunyady J.
Igy. Nagy I.	Mártonfi R.	Káplán	Kesztyer Ede
Nagyasszony	Benkőné	Szolgabíró	Szendrey M.
Tanító	Delly Lajos	Járásorvos	Ajtai udón.
Kánt. r	Kulcsár L.	Törvénbíró	Vihary Béla

Készítés kezdete 7 óra 15 perctől.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Legújabb műsor. — Legújabb műsor.

Műsor 1908. október hó 2-án pénteken:

1. A rendőrbiztos ur mulat. Bohózat. — 2. A halász családja. Dráma. — 3. Kolduló barát. Kacagató. — 4. A regényes Devonshire. Természet után. — 5. Minden kornak vannak bajai. Bohózat. — 6. Baby barátai. Rendkívül érdekes. — 7. Az önfeláldozó orvos. Megható. — 8. Narcis legendája. Mese.

Minden előadás alatt katonazené játszik. — Csúszás.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

NYILTTEN.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott.

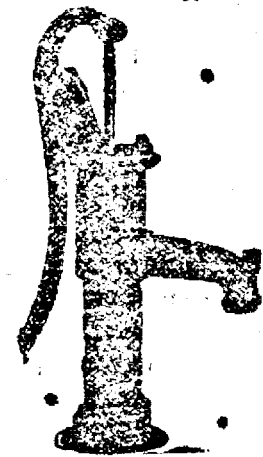
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár árakon.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Köszögeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső gummizott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyú készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Nyomdánkban

egy ügyes

kifutó fiú

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Telefon 688.

FISCHER ARMIN

szobafestő és mázó

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1908

Legújabb

angol öltöny szöve-
tek, ugyszintén fel-
öltő szövetek meg-
érkeztek, amelyek

legolcsóbban beszerezhetők

akizárólagos posztógyáriaktárban

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17. sz.

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet **hófehérre** tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádler-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-rövidebb időn belül is **hófehérre** tisztítja.

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádler Lajos

2544 Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

DEPILLOR

HAJVESZTŐ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnöves alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin“ szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Telefon szám 151.

Nagy
könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

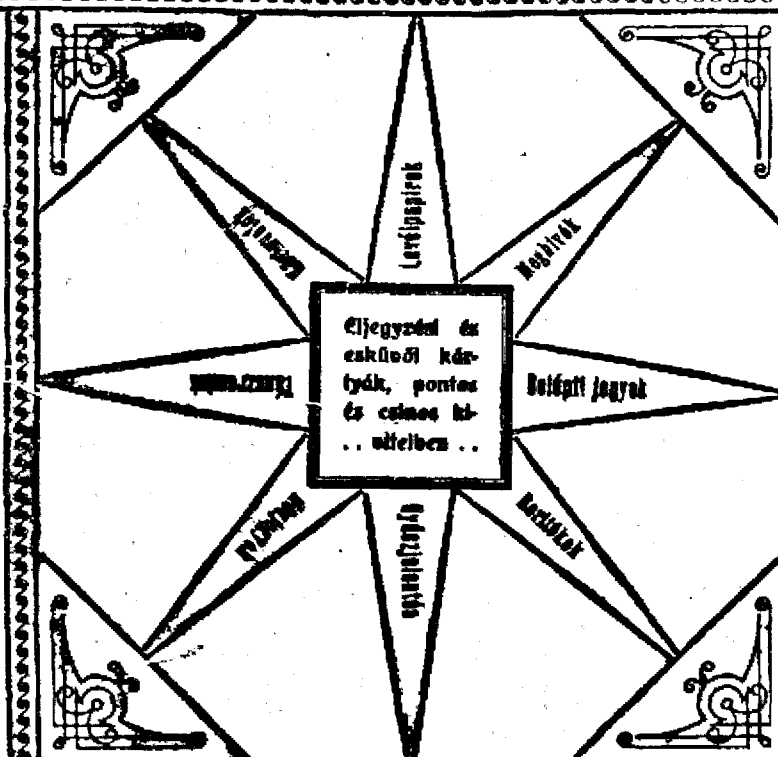
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Befü-
tőmőntőde.

Résztve
bármikor berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően fel-
szerelt

NYOMDÁJA

hol mindennemű nyom-
tatást munkái gyorsan,
pontosan és a legmo-
dornebb körülményben ja-
rányos áron készíttet-
nek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legter-
jedtebb vidéki politikai
napilap.

ELJEGYZÉSI ÁRA:

Helyben:

1 évi . . . 24 korona.
1 havi . . . 2 korona.

Válassz:

1 évi . . . 26 korona.
1 havi . . . 2 kor. 60 f.

Postaköltség társas 50 f.

Előfizetési . . . 50 f.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A kinek

ismerettség híján

érettségire,
nyelvre,
betűvezetésre,
nyelvtanra,
segédre,
apánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vancsallásra,
vartásra.

kulcsár,
gazdaságnőre,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi vany,
irodászolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

bőrbeadni kíván

birizkot,
szálat,
radásztörő-
leket.

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

AKI

eladni kíván

autort,
szorgat,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát.

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.,
vagy

AKI

mindenestét vétel vagy bérbevételei szí-
jából keresi.

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értekezni, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kísérletet

rovatai használatára.

Meidinger kályha részek

beszeresethetők Juhász István laka-
tostemesternél Aradon, Telefon 480.
3191

Házvezetőnők

vagy gyermek mellé ajánlik
egy ily minőségben már alkal-
mazva volt, urfi leány, ki a ház-
tartás minden ágában jártas. Meg-
kereséseket „Szorgalom 8.” jelige
alatt Arad, a főpostára. 3190

Keresek hasznóberbe

Arad közelében 200-tól 300 holdig
jó szántóföldet. Cím: Csámszky
Jenő, up. Pécska, Szederhát. 3184

Csinosan butorozott szoba,

teljes ellátás, izletes koszt, külö-
nösen önkéntesek részére, kapható
Kuzma Józsefnél, Hunyadi-utca
1. sz. 3188

Életbiztosító intézet

jó megjelenésű kezdő és egy már
gyakorlott üzletszerzőt keres. Re-
ferenciák megnevezését tartalmazó
ajánlatokat, melyekhez bizonyít-
ványok nem csatolandók, „Ag.
339” jelige alatt a kiadóhivatal
továbbítja. 3189

Krausz Paulin, Színházépület

elfogad előfizetést folyóiratok- és
divatlapokra. Francia blousealbum
K. 1-20-tól. Kölcsonkönyvtár ma-
gyar, német, francia és angol
nyelvben havonként K. 1-től vagy
kötetként 8 fillér. 996

Őszi blouse album,

a legújabb eredeti szabásmun-
kákkal, dus tartalommal 1-50 fillér-
lérthapható Ingusz I. és fia könyv-
kereskedésében Arad, Weitzer Já-
nos-utca. 201

Harisnya-kötője

Andrássy-tér 20. (Fischer Eliz-pa-
lota) A n. é. közönség rendelkezé-
sére áll. 2096

Pörkölt szalonja,

légenszártított, kapható Rauchbauer
Nándornál Ujszentannán 130 ko-
ronáért métermázsanként. 3111

Eladó

a galsai hegyen, felszereléssel, egy
két holdas szőlő. Adelmann Fe-
renc Ujszentanna. 3176

English lady,

desires to give lessons quick teacher
Add. S. M. Batthyányi-u 11. 3179

Olcsó könyvek

antiquár hangjegyek és az összes
ujdonságok kaphatók Kerpel Izó
könyv-, zenemű- és papirkereske-
désében Aradon. Ugyanott 80,000
kötetes kölcsönkönyvtár és zene-
műkölsőné-intézet. Telefon 335.
szám. 3161

Sok pénzt

kereshetnek ügyes üz-
letszerzők. Bővebbet a
kiadóban.

408—1908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a városi árvaházban szüksé-
ges flu ingek, flu nyári ruhák, ta-
vaszi és őszi ruhák, vászon, kana-
vász, bélések, gombok, zsebkendők,
harisnyák, tűk, ablaktörők stb.
szállítása iránt folyó évi október hó
12-én d. e. 1/2 órákor árlejtést tart.
Kikiáltási ár 3390 korona 20
fillér.

Ajánlatba kizárólag magyar
cikkelt hozhatók.

Bánatpénzül leteendő a kikiál-
tási ár 5%-a készpénzben vagy
elfogadható értékpapírokban a vá-
rosi pénztárba.

Az árlejtésen részt lehet venni
szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
a szóbeli árlejtés megkezdése előtt
nyújtandók be, s csak akkor
vétnének figyelembe, ha azokhoz a
bánatpénz letételére vonatkozó
pénztári jegy mellékelve van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az
árlejtési feltételeket ismeri és el-
fogadja.

Az árlejtési feltételek a 104. sz.
irodában az árlejtést megelőzőleg
is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1908. évi szeptember hó
28-án tartott üléséből.

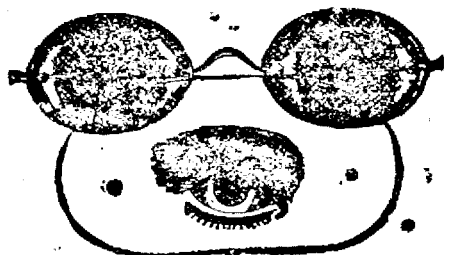
Gazdasági szék.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad Andrássy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két
évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon.
Raktáron tart mindennemű színházi látsze-
reket a legkülönbözőbb kiállításban, leg-
finomabb lorgnettek, orrcsipek és szem-
üvegek, arany, ezüst, nickel és tekenő-
beka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérők-
ben, bor, must és szesz részére, ta-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben. 3413

Szemüvegek és orrcsipek or-
vosi rendelet szerint azonnal ké-
szíttetnek.

DELEN,

szövet, zefir, ruhavászon, kreton,
bátiszt stb. gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület.

Vidékre mintákat készséggel küldök.

Kész butor eladás.

Ajánlom a n. é. közönségnek
kitűnő minőségű, modern

butoraimat

és olyanok készítésére jutányos ár
mellett vállalkozom. 3195

Varga József,

asztalos mester
Arad, Kápolna-u. 6. b.

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szép mell

két hó alatt szerkesztés a
„Pillules O-lentales” által,
mely az egyetle-szer, miáltal
a mell fejlődését előmozdít-
hatjuk, annak erősségét hely-
reállíthatjuk és a női ke-
belnek gyönyörű telt formát
ad, anélkül, hogy az egész-
ségére kártékony lenne.

Ar. arsenikum mentességért
felelünk. Kiváló orvosok ál-
tal ellenőrizve. Teljes disze-
rtio. J. Rattó, gyógyszerész Páris. Raktár Bu-
dapestben: Török József gyógyszerárán,
Király-utca 12. 3784

J. Rattó, gyógyszerész Páris. Raktár Bu-
dapestben: Török József gyógyszerárán,
Király-utca 12. 3784

Legolcsóbb, legjobb

bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arcz-krémek		Fogpaszták
Illatszerek		Fogkefék
Hölgyporok		Szájvizek
Kölni vizek		Szappanok
Fogporok		Hajvizek
Fogcremek		Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.